

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ
ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ

Кафедра: менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему: «Управління фінансовими результатами страхової компанії»
(на матеріалах страхової компанії ПрАТ «СК «Перша»)

Виконала: здобувачка вищої освіти на
магістерському рівні за спеціальністю 072
Фінанси, банківська справа та страхування

Надворна Марина Аждарівна

Керівник: доктор економічних наук,
професор Синчак В.П.

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та
ініціали)

Рецензент: **Кандидат економічних наук,
доцент, Крушинська А.В.**

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та
ініціали)

АНОТАЦІЯ

Надворна М. А. Управління фінансовими результатами страхової компанії» (на матеріалах страхової компанії ПрАТ «СК «Перша»)). Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницький, 2023. 78 с.

В магістерській роботі на матеріалах страхової компанії ПрАТ «СК «Перша» досліджено управління фінансовими результатами в умовах ринкової економіки. Розкрито теоретичні аспекти управління фінансовими результатами страхової компанії. Охарактеризовано науковий зміст фінансового результату як об'єкта управління. Узагальнено основні наукові підходи до розкриття сутності поняття «управління формуванням фінансових результатів». Наголошено на необхідності управління формуванням фінансових результатів.

Здійснено оцінку управління формуванням фінансових результатів в досліджуваній страховій компанії. Доведено, що в компанії «Перша» за аналізований період завдяки ефективному управлінню формуванням фінансовими результатами, було прийнято ряд рішень, що позитивно вплинули на прибутки компанії. Охарактеризовано фінансову звітність досліджуваної страхової компанії. Визначено, що фінансова звітність є важливим інформаційним джерелом в управлінні формуванням фінансових результатів.

Узагальнено підходи до удосконалення управління фінансовими результатами страхової компанії. Визначено, диджиталізацію фінансової звітності як одним із напрямів в удосконаленні управління фінансовими результатами страхової компанії. Її суть полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, проведення оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності даного процесу і використанні його результатів при формуванні рекомендацій для прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: страхова компанія, доходи страхової компанії, фінансовий результат страхової компанії, аналіз фінансових результатів страхової компанії, управління фінансовими результатами.

ABSTRACT

Nadvorna M. A. Management of financial results of an insurance company" (on the materials of the insurance company PrJSC "SC "Persha)"). Qualifying scientific paper on copywriting. Master's degree program for obtaining an open master's degree in the specialty 072 Finance, banking and insurance. Khmelnytskyi Leonid Yuzkov University of Management and Law, Khmelnytskyi, 2023. 78 p.

In the master's thesis, the management of financial results in the conditions of a market economy was studied based on the materials of the insurance company PJSC SC Persha. The theoretical aspects of managing the financial results of an insurance company are disclosed. The scientific content of the financial result as an object of management is characterized. The main scientific approaches to revealing the essence of the concept of "managing the formation of financial results" are summarized. The need to manage the formation of financial results is emphasized.

An evaluation of the management of the formation of financial results in the investigated insurance company was carried out. It is proven that in the analyzed period, thanks to the effective management of the formation of financial results, a number of decisions were made in the "Persha" company, which had a positive impact on the company's profits. The financial statements of the investigated insurance company are characterized. It was determined that financial reporting is an important source of information in managing the formation of financial results.

Approaches to improving the management of financial results of an insurance company are summarized. The digitization of financial reporting was identified as one of the directions in improving the management of the financial results of the insurance company. Its essence consists in combining accounting and analytical operations into one process, conducting an operational microanalysis, ensuring the continuity of this process and using its results in the formulation of recommendations for making management decisions.

Key words: insurance company, insurance company revenues, insurance company financial results, insurance company financial results analysis, financial results management.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1. Науковий зміст фінансового результату як об'єкта управління
2. Сутність і необхідність управління формуванням фінансових результатів

РОЗДІЛ II СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

- 2.1 Оцінка управління формуванням фінансових результатів страхової компанії
- 2.2 Фінансова звітність як інформаційне джерело в управлінні формуванням фінансових результатів

РОЗДІЛ III УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

- 3.1 Діджиталізація фінансової звітності як напрям в управлінні фінансовими результатами страхової компанії
- 3.2 Удосконалення оцінки управління фінансовими результатами страхової компанії

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Вступ

Актуальність теми. Процес ведення бізнесу в сучасних умовах вимагає від менеджерів своєчасного прийняття ефективних управлінських рішень, так як кризові явища у фінансовому та реальному секторах економіки призводять до фінансової нестабільності бізнес одиниць. Особливо гостро це питання постає перед страховими компаніями, які використовують фінансові ресурси або кошти з ризикових видів страхування в умовах економічної кризи, що потребує ефективної організації управління фінансовою діяльністю страховика. Криза пов'язана з пандемією COVID-19 призвела до значних проблем ринку страхових послуг України, що потребує впровадження нових інструментів управління страховими компаніями країни. За таких умов є потреба пошуку нових інструментів підвищення ефективності управління, що будуть спрямовані на досягнення фінансової стабільності, прибутковості та усунення кризових проявів у фінансовій діяльності страхового бізнесу.

Процес управління потребує своєчасного інформаційного забезпечення, основою якого виступає обліково-аналітична система, яка надає належним чином оброблені показники фінансової діяльності страхових компаній. Дана інформація розглядається через призму контролю показників, які використовуються для прийняття ефективних рішень щодо розвитку страхового бізнесу.

Пошук сучасних інструментів менеджменту та їх реалізація сприяє підвищенню ефективності управління, і як наслідок фінансова стабільність та збільшення прибутковості страхового бізнесу. Крім цього успіх розвитку страхового бізнесу залежить від макроекономічної ситуації країни, тобто визначаючи перспективи розвитку вітчизняного страхового ринку слід зазначити, що страхування як вид бізнесу не розвивається саме по собі, а напряду залежить від зростання економічних показників, що впливають на обсяги страхових премій.

Важливою є модернізація існуючих систем з оцінювання управління фінансовими результатами шляхом застосування діджитал технологій та удосконалення форми звітності для ширшого аналізу управлінських рішень. А також перегляд форм звітності, для повноцінної оцінки фінансових результатів за всіма видами діяльності враховуючи технічний та інтелектуальний прогрес у світі. Адже,

поряд із розвитком всіх сфер йде їх цифровізація та активне залучення інтернет ресурсів до ведення бізнесу. Наочно, ми щодня бачимо як комп'ютерне ведення господарювання витісняє звичну нам рекламу на банерах на спливаючу рекламу в WEB- вікнах, а затишні офіси в онлайн простір. Саме на цих двох проблемах ми і зосередимо свою увагу в ході даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий вклад у вивчення дотичних до даної теми внесли такі науковці, як: Журавка О.С., Ляшенко В.І., Давидюк Т.В, Констанюк Н., Гайбура Ю.А., Патарідзе-Вишинська М.В., Шірінян Л. В., Шевчук О., Білий М.М.

Разом із цим ряд теоретичних і практичних напрацювань у сфері формування й управління фінансовими результатами вітчизняних страхових компаній є недостатньо вивченими, зважаючи на особливості їхньої діяльності, специфіку надання страхових послуг, що й зумовило мету дослідження, визначило його завдання, об'єкт і предмет.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних здобутків і практичних аспектів у формуванні й управлінні фінансовими результатами та обґрунтування основних напрямів з його удосконалення на матеріалах вітчизняної страхової компанії .

Під час дослідження вирішувалися наступні **завдання**:

- визначити науковий зміст категорії «фінансові результати» як об'єкта управління ;
- розкрити суть терміну «управління формуванням фінансових результатів» та обґрунтувати його доцільність в страхових компаніях;
- здійснити оцінку управління формуванням фінансових результатів у досліджуваній страховій компанії за останні 5 років;
- проаналізувати фінансову звітність як інформаційне джерело прийняття фінансових рішень в управлінні фінансовими результатами страховика;
- запропонувати основні напрями удосконалення управління фінансовими результатами страхової компанії;
- обґрунтувати доцільність впровадження запропонованих інструментів в управління фінансовими результатами страхової компанії.

Об'єктом дослідження є фінансові відносини у процесах формування фінансових результатів та управління ними у фінансовій діяльності страхових компаній.

Предметом дослідження є теоретичні здобутки фінансової науки та практичні напрацювання у процесах формування й управління фінансовими результатами страхових компаній.

Методи дослідження. У магістерській роботі використано статистичний і табличний методи, що застосовувалися при аналізі фінансових результатів страхової компанії ПрАТ «СК «Перша». За допомогою методів аналізу та синтезу зроблено узагальнення щодо обґрунтування показників фінансової звітності та надання проектування практики її використання у процесі діджиталізації.

Інформаційна база дослідження. В ході дослідження використано ряд навчальних посібників, монографій, фахових публікацій, в яких розглядаються питання оцінки системи управління організацією й аналізу фінансових результатів суб'єктів господарювання. Законодавчу основу дослідженню склали законодавчо-нормативні акти України з питань діяльності страхових компаній на страховому ринку. Аналітичну базу при оцінці сучасного стану в управлінні фінансовими результатами страхової компанії ПрАТ «СК «Перша» становлять показники фінансової звітності за останні 5 років.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що на основі проаналізованих в ході дослідження даних, страхова компанія має змогу побудувати для себе нові стратегічні плани, а на рівні держави можливо буде впровадити пропоновані інструменти для автоматичної системи обрахунку та заповнення фінансової звітності.

Апробація результатів дослідження. За темою здійснено публікацію на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, контроль в умовах інституційних змін» на базі Полтавського державного аграрного університету [51].

Структура й обсяг магістерської роботи. Відповідно до визначених мети та завдань дослідження робота складається з вступу 3 розділів, 6 підрозділів, висновків,

списку використаних джерел із 51 найменування та 5 додатків. Загальний обсяг роботи складає 66 аркушів.

РОЗДІЛ I Теоретичні аспекти управління фінансовими результатами страхової компанії

1. Науковий зміст фінансового результату як об'єкта управління

Фінасові результати будь якого суб'єкта господарювання – це результат її роботи та прийнятих в процесі діяльності управлінських рішень. На теперішній день страховий ринок динамічно розвивається і надважливим етапом у функціонуванні страхових компаній України є саме приділення значної уваги поняттю фінансових результатів на етапі планування діяльності.

Особливістю діяльності страхової компанії є те, що страхова компанія спершу акумулює кошти, що надходять від страхувальників, створюючи цим необхідний страховий фонд, а потім несе витрати, що пов'язані із компенсацією збитків за укладеними страховими угодами.

Для аналізу фінансових результатів страхової компанії необхідно в першу чергу визначити сутність поняття “фінансові результати”.

У працях Ф.Ф. Бутинця фінансовий результат розкривається через прибуток або збиток організації. [22, с. 325].

М.В.Патарідзе-Вишинська, звертає увагу на те, що розглядаючи сутність фінансового результату, маємо відзначити наступні характеристики [23]:

1. Фінансовий результат є формою доходу суб'єкта господарювання, що здійснює певний вид діяльності.

2. Фінансовий результат є формою доходу суб'єкта господарської діяльності, яким вкладено свій капітал з метою досягнення прибутковості та успішності.

3. Фінансовий результат — не є гарантованим доходом господарюючого суб'єкта, яким було вкладено капітал.

4. Фінансовий результат не є характеристикою всього доходу, а лише тої його частки, що вже відділені від витрат пов'язаних з виробництвом та реалізацією.

5 Фінансовий результат є вартісним показником, вираженим у грошовій формі.

Якщо ж досліджувати нормативно-правову базу, а саме НП(С)БО 1, то помітимо, що визначення поняття “фінансовий результат” не зустрічається,

натомість є лише визначення поняття “прибуток” - це сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати. [24].

Згідно з податковим підходом дані поняття є тотожними, що зазначено у Податковому Кодексі України : прибуток визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду.

На нашу думку дані поняття є близькими, проте тотожними їх не можна назвати, адже поняття прибутку є вужчим за змістом від поняття “фінансові результати”, ба більше останнє включає в себе поняття прибутку. Фінансовий результат відображає всю господарську діяльність підприємства, характеризує кількісні і якісні показники результативності діяльності підприємства, тоді як прибуток (збиток) є підсумок цієї діяльності, оскільки результат може бути як позитивним, так і негативним.

Узагальнюючи всі розглянуті визначення, слід зазначити, що фінансовий результат - це результат діяльності суб’єктів господарювання, що визначається як різниця між сумами доходів та відповідних їм витрат, виражена у абсолютних показниках прибутку (збитку).

Якщо ж звертатись до поняття “фінансові результати” як об’єкт управління, то тут ми стикнемось з поняттями фінансового менеджменту, адже тут поняття фінансового результату компанії буде визначатись як показник її фінансової конкурентоспроможності, виконання своїх зобов’язань перед державою та іншими учасниками страхових правовідношень [25].

Загалом поняття фінансового стану страхової компанії є тісно переплетеним із поняттям фінансового результату, та як комплексне поняття, що є наслідком взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин компанії, визначається сукупністю господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [26]. Тобто, під фінансовим станом розуміють спроможність компанії фінансувати власну діяльність. Аналізуючи дані твердження, можемо зробити висновок, що фінансовий результат, як об’єкт управління — це прибуток (збиток) компанії, що розподіляється

на витрати майбутніх періодів, забезпечуючи безперервну результативну роботу компанії.

Результативність функціонування страхової компанії оцінюється та контролюється на основі показників, які характеризують фінансові сторони страховика, та є надійним інструментом управління [27]. Поки що цілісної єдиної системи показників не розроблено, проте оцінку можна провести за рядом показників, що вже є виділені: аналіз операцій страхування, перестраховання, аналіз ринків та інші. Проте зі всіх показників що досліджуються, найпоказовішими та найсуттєвішими, що якісно розкриють фінансові результати діяльності страхової компанії є наступні : кількість укладених договорів, страхові премії, страхові виплати, сукупні доходи страхової компанії, прибуток у тарифах, прибуток від інвестиційної діяльності, фактичний прибуток та чистий прибуток.

Загалом схема аналізу фінансових результатів страхової компанії буде мати наступний вигляд (рис. 1.1) [31].

Для одержання оцінки на даному етапі необхідно дослідити такі показники як: прибуток в тарифах, фактичний прибуток, показники рентабельності, прибуток від інвестиційної діяльності та чистий прибуток. Варто відзначити, що поняття рентабельності на даному етапі також включає в себе ряд показників (рентабельність страхової послуги, рентабельність активів, рентабельність продаж та рентабельність інвестиційної діяльності) [32].

Розберемо дані етапи по черзі.

Перший етап передбачає аналіз за такими показниками:

1. «Кількість укладених договорів» - він застосовується для характеристики страхового портфеля і рівня охоплення страхового поля. Попиту на страхову послугу, визначення місця страхової організації на страховому ринку, розглядається даний показник в динаміці;

2. « Страхові премії» - характеризує величину коштів одержаних страховиком за договорами страхування та перестраховання. Даний показник визначається в цілому по компанії, окремих видах страхування та в розрахунку на один договір. Аналізуючи дані показник ми звертаємо увагу на величину зібраних премій — чим більша сума, тим краще. Сума зібраних страхових премій

характеризує об'єм страхового портфеля компанії. Чим більший даний показник тим більш фінансово спроможною є страхова компанія, тобто покривати власні зобов'язання перед клієнтами.

3. “Страхові виплати” - характеризує розмір коштів, фактично сплачених компанією за страховими випадками [35]. Дані виплати страховик здійснює за договором страхування або згідно з законодавством на підставі заяви страхувальника. Обсяг страхових виплат характеризує ступінь виконання страховими компаніями своїх зобов'язань перед клієнтами, а також умови страхування, зокрема, методику обрахування збитку.

Другий етап аналізу фінансових результатів є аналіз доходів. Показник “ Сукупні доходи страхової компанії” розглядається в динаміці, враховуючи при цьому структуру, склад та фактори збільшення доходів.

Третім етапом є аналіз витрат. На даному етапі варто дослідити показники динамічного ряду, приріст показника, що обумовлений середнім розміром виплат у розрахунку на один договір та кількістю виплат, виявити закономірності в змінах витрат організації з виплати страхового відшкодування. Аналіз витрат з виплат страхового відшкодування потрібно здійснювати в розрізі страхових ризиків, видів страхування, страхових організацій, використовуючи показник розміру виплат на одну гривню страхових платежів.

Останній етап — аналіз фінансових результатів. Цінність отриманих показників обумовлена тим, що вони характеризують здатність виконувати свої зобов'язання і при наявних умовах, і в разі імовірних несприятливих змін ззовні та всередині компанії. Для ефективності проводиться аналіз за такими показниками : “ Прибуток в тарифах”, “Прибуток від інвестиційної діяльності”, “Фактичний прибуток”, “Чистий прибуток”, а також за відносними показниками рентабельності, адже саме вони відображають співвідношення прибутку з витратами та обсягами діяльності. Таким чином, показники фінансових результатів діяльності страхової компанії являють собою вихідну інформацію для оцінки функціонування страховика та контролю реалізації вибраної стратегії.

ЕТАП 1 Аналіз страхової діяльності

Даний етап включає в себе ряд показників, що аналізуються, а саме: кількість укладених договорів, страхові виплати, страхові премії та рівень

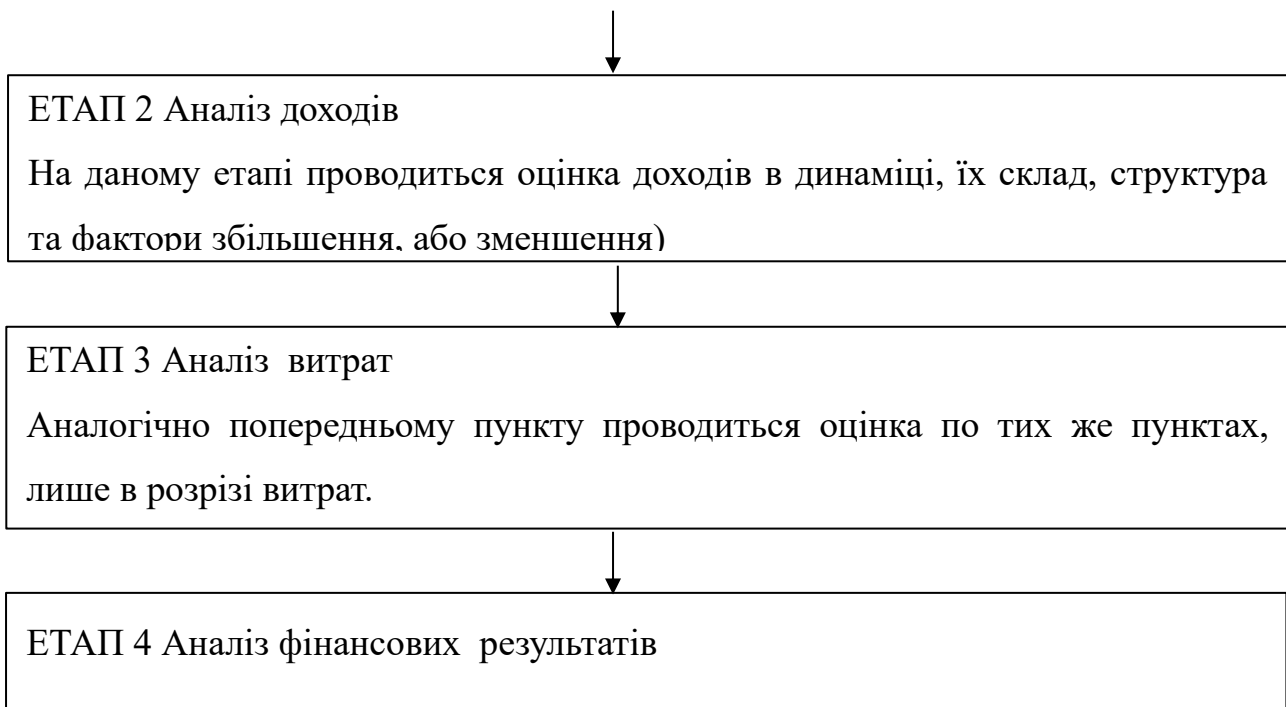

Рис. 1.1 Схема аналізу фінансових результатів страхової компанії

Примітка. Узагальнено за даними [31].

Таким чином, можна стверджувати, що фінансовий результат є досить складною та багатовимірною категорією. На основі досліджень вчених можна зробити висновок, що загальноекономічний зміст фінансових результатів розкриває зіставлення доходів суб'єкта господарювання із його витратами в певному періоді. Підсумовуючи, можемо зауважити, що для управління фінансовими результатами необхідно провести обширний аналіз господарської діяльності страховика на базі аналітичних показників оцінки результатів роботи. Наведена вище модель дозволить об'єктивно оцінити функціонування страхової компанії, виявити можливі проблеми та можливості що з'являються. А також на основі аналізу використовуючи важелі та інструменти фінансового менеджменту побудувати результативніший план та стратегію діяльності страхової компанії.

1.2. Сутність і необхідність управління формуванням фінансових результатів

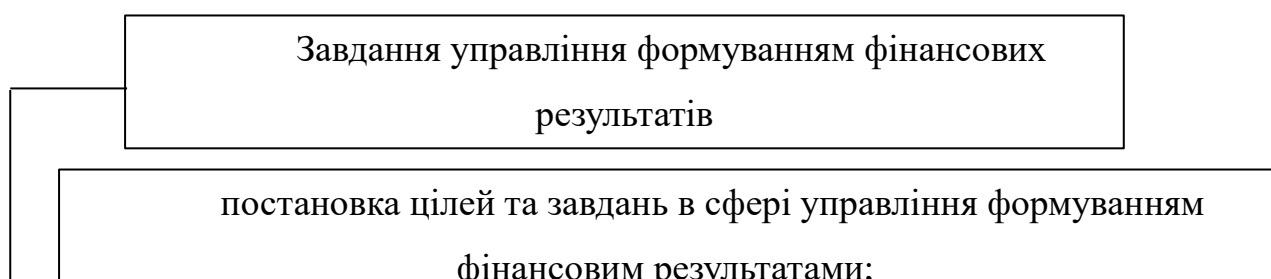
Страхові компанії, як і всі інші об'єкти господарювання мають орієнтацію на позитивний фінансовий результат, тобто прибуток. Це є їх головною метою діяльності. Поняття «фінансового результату» та його оцінку ми наводили в попередньому підрозділі і плавно витікає питання необхідності управління формуванням фінансових результатів, у нашому випадку страхової компанії. В системі управління даний вид посідає чи не найголовніше місце, так, як має безпосередній вплив на здобутки компанії. Деталізуватимемо ми його в даному розділі з метою подальшого аналізу на основі даних страхової компанії.

Управління формуванням фінансових результатів є важливим компонентом загального менеджменту страхової компанії, виходячи зі значення фінансових результатів для забезпечення стійкого розвитку та конкурентоспроможного функціонування суб'єкта підприємництва [28]. Важливим у цій справі є застосування системного підходу. Розглядаючи з точки зору системного підходу, управління фінансовими результатами – це складна багаторівнева система, що включає в себе ще кілька підсистем, таких як: планування фінансових результатів, аналіз, прогнозування та контроль за фактичними даними. . [8]

На нашу думку, мета управління фінансовими результатами – максимізація досягнення поставлених цілей та завдань діяльності. Звідси можна виділити ключові завдання управління (рис.1.2).

Постановка цілей та завдань у сфері управління формуванням фінансовими результатами полягає у формуванні чіткого плану з досягнення цілей, визначенні оптимального «шляху» досягнення їх в найкоротші терміни, визначаються проміжні завдання, що допоможуть здійснити заплановане у дійсність [29]. Покладається дане завдання в першу чергу на управлінський склад страхової компанії.

Мінімізація ризиків страхової компанії покладається не лише на управлінців, а й на весь особовий склад компанії. Дане завдання досягається за рахунок критичного мислення працівника, адже він при укладенні договору повинен передбачити всі ризикові ситуації та визначити «користь-збиток» для компанії.

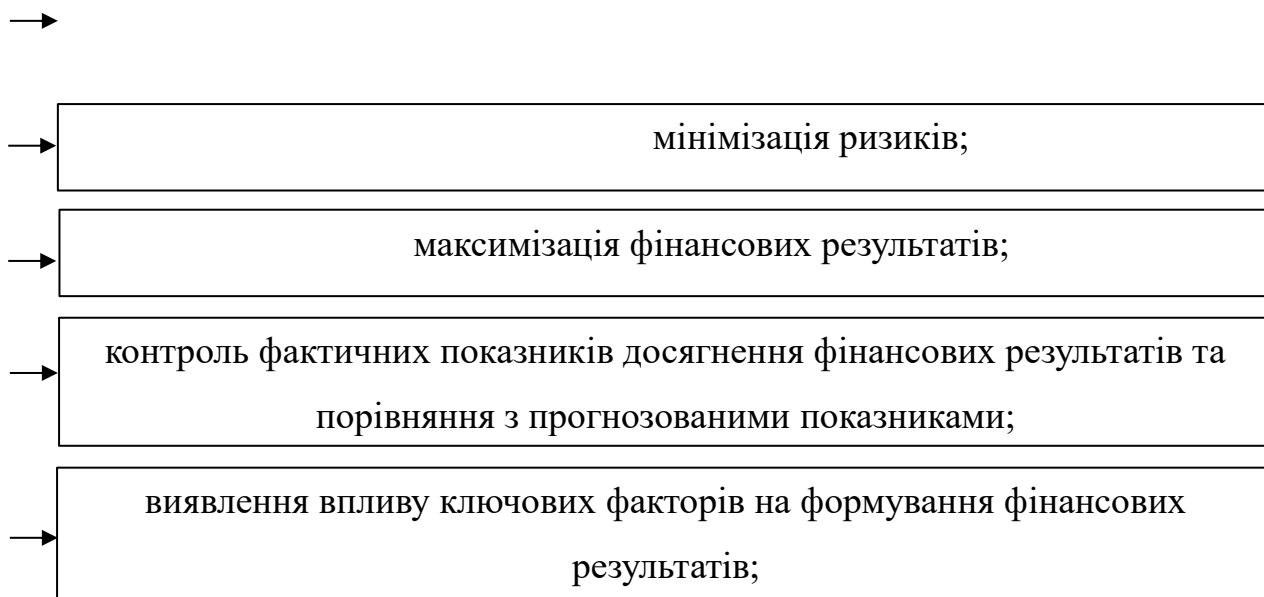

Рис.1.2 Завдання управління формуванням фінансових результатів

Примітка. Узагальнено за даними [42].

Мінімізація ризиків страхової компанії покладається не лише на управлінців, а й на весь особовий склад компанії. Дане завдання досягається за рахунок критичного мислення працівника, адже він при укладенні договору повинен передбачити всі ризикові ситуації та визначити «користь-збиток» для компанії.

Максимізація фінансових результатів, як і попереднє завдання покладається на всіх працівників, дотримуючись сформованого фінансового плану управлінським складом, при укладенні страхових договорів формується такий пакет який принесе компанії найбільше прибутку при мінімальних збитках.

Контроль фактичних показників досягнення фінансових результатів та порівняння з прогнозованими показниками покладається на відділ моніторингу, бухгалтерський відділ та управлінський склад страхової компанії. Являє собою дане завдання чітке систематичне контролювання показників діяльності, задля дотримання плану що був затверджений на початку. Завдяки даному завданню компанія має змогу вчасно скоригувати діяльність без отримання критичних збитків та безповоротної шкоди для її існування та діяльності.

Виявлення впливу ключових факторів на формування фінансових результатів забезпечується тими ж органами, що і попереднє завдання. Сутність даного завдання в виділенні факторів, що впливають на діяльність компанії та прибутки що вона отримала за період що аналізується та збитки що були понесені внаслідок

провадження різних видів діяльності[30]. Дане завдання дає змогу зрозуміти який вид діяльності сприяє примноженню прибутків компанії, а які види діяльності варто скоротити, або взагалі припинити через збитковість.

Виділені завдання виступають основними в забезпеченні мети управління. Варто також виділити і об'єкт управління, в рамках розгляду сутності поняття «управління формуванням фінансових результатів», ним виступає процес формування та розподілу фінансових результатів страхової компанії з розподілом їх на доходи та витрати, напрями використання[32].

Суб'єктами управління виступають керівники на різних рівнях, як виконують функції управління фінансовими результатами в межах повноважень, що на них покладаються, працівники, що залучені до процесів управління формуванням фінансових результатів підприємства.

Принципи управління формуванням фінансовими результатами можна визначити наступні:

1. Системність тобто постійне безперервне управління
2. Комплексність – даний принцип про те що управління здійснюється не в одному напрямку, а за всіма видами діяльності і їх фінансовими результатами.
3. Науковість – свідчить про те, що управління здійснюється на наукових знаннях, з застосуванням різноманітних інструментів, методів а способів.
4. Доцільність – управління включає лише доцільні необхідні дії та методи для певної страхової компанії та ситуації що відображає наш фінансовий аналіз.
5. Ревалентність – міра відповідності отримуваного результату від управління бажаному. Тобто зміст управління має відповідати поставленим цілям.
6. Стратегічна орієнтація – управління має в першу чергу стратегічну ціль та план побудований для досягнення цілі, всі дії мають бути направлення саме на її досягнення і не протирічити їй.
7. Економічність – доцільність витрат на управління та вибір оптимальних способів і методів з максимізацією користі.

8. Відповідальність – даний принцип означає що кожне прийняте рішення є виваженим та компанія готова до його наслідків.

На нашу думку, раціональне управління формуванням фінансових результатів в мінливих умовах зовнішнього економічного середовища, загострення конкуренції в межах ринку є важливою передумовою стійкого фінансового стану суб'єкта господарювання, а саме страхової компанії, та динамічного фінансового росту в перспективі. У свою чергу, основою для обґрунтування та прийняття управлінських рішень є належне аналітичне забезпечення. Релевантний та об'єктивний аналіз процесів формування фінансових результатів сприяє підвищенню ефективності господарювання суб'єктів підприємництва, використання наявних ресурсів, покращенню фінансового стану, і як наслідок – інвестиційної привабливості.

Для аналізу формування фінансових результатів виступає джерелом інформації, в першу чергу, форма №2 фінансової звітності - «Звіт про фінансові результати». В попередньому підпункті ми розглядали етапи аналізу фінансових результатів страхової компанії, тому не варто наголошувати на них ще раз, а для аналізу процесу формування фінансових результатів

Наступне на чому варто наголосити, після розглядання сутності поняття управління формуванням фінансових результатів це є його доцільність а необхідність для страхової компанії.

Першочергово, як і для будь якого підприємства чи організації, управління формуванням фінансових результатів забезпечує безперебійне функціонування страхової компанії, адже при встановленні фінансової стратегії компанія передбачає безліч ризиків, що можуть очікувати їх в короткостроковій та довгостроковій перспективі. Якщо на даному етапі менеджер, що головував складання стратегічного плану використав всі необхідні інструменти управління – компанія обов'язково матиме позитивні фінансові результати, з найменшими втратами.

Наступний пункт, управління формуванням фінансових результатів корегує діяльність страховика на ринку, адже при правильному управлінні, провівши ряд аналізів та досліджень, страховик зможе вибрати для себе саме ту нішу, в якій отримає максимум прибутку, з огляду на умови страхового ринку регіону та політичних впливів.

По-третє, даний вид управління дає змогу сформувати саме таку команду, при функціонуванні якої страхова компанія зможе досягти висот у вибраній для себе галузі страхування, адже саме управлінці страхової відіграють у цьому першочерговий фактор.

Наступне що ми б виділили, це те управління дає можливість побудувати не лише поточний фінансовий план, а також короткострокову та довгострокову стратегію. Це відіграє важливу роль у розподіленні витрат та доходів майбутніх періодів, що при довгостроковому перебуванні на ринку забезпечує компанії довіру не лише населення, тобто потенційних страхувальників, а також створює інвестиційно привабливий імідж для страхової компанії.

Ну і найважливіше, що об'єднує всі попередні пункти – це те, що ефективно управління формуванням фінансових результатів вбереже компанію від криз та банкрутства. За працями Константюк Н. управління формуванням фінансових результатів визначається, як система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу та використання на підприємстві. [20]

У роботі Гайбура Ю.А. управління формуванням фінансових результатів визначено, як один із функціональних напрямів системи фінансового менеджменту. [21]

На нашу думку найближчим до визначення управління формуванням фінансових результатів є трактування в праці Константюк Н., адже цей вид управління є системою управлінських інструментів, методів та принципів за використання яких приймаються рішення, щодо провадження діяльності суб'єкта господарювання з максимальною вигодою.

Отже, можна підсумувати, що управління формуванням фінансових результатів являє собою складну багаторівневу систему, яка включає наступні підсистеми: планування фінансових результатів, їх аналіз, прогнозування та контроль за фактичними даними. Необхідність даного управління була доведена аналізом наукової літератури та виділена основними п'ятьма пунктами, такими як : продуктивність провадження страхової діяльності, за ефективного стратегічного планування; уникнення ризиків за ефективною діяльністю команди; обрання вірної

ніші в галузі страхування, для досягнення прибутковості; формування власного інвестиційно привабливого іміджу та репутації для довіри населення; ну і найголовніше уникнення кризових явищ у діяльності страхової компанії, що могли б призвести до банкрутства.

РОЗДІЛ II Сучасний стан управління фінансовими результатами страхової компанії

2.1 Оцінка управління формуванням фінансових результатів страхової компанії

Для оцінювання управління процесу формування фінансових результатів страхової компанії та формування висновків і підбивання підсумків діяльності необхідно, в першу чергу, оцінити та проаналізувати загалом фінансові результати страхової компанії в динаміці. Проводити аналіз фінансових результатів будемо на основі даних фінансової звітності приватного акціонерного товариства «Страхової компанії «Перша»».

Спершу Звернемо увагу на поняття самої «страхової компанії». Законом України “Про страхування” встановлено, що страховиками визнаються фінансові установи, які створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств із додатковою відповідальністю згідно із Законом України “Про господарські товариства” з урахуванням особливостей, передбачених законом України “Про страхування”, а також ті, що одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності. [32]

Страхова компанія ПрАТ «СК «Перша» спеціалізується на транспортному страхуванні, а також страхуванні майна і відповідальності. Проте пріоритетним напрямком компанія обрала для себе саме страхування транспортних засобів.

В даному підрозділі на основі даних звітності ПрАТ «СК «Перша»», а саме Балансу, Звіту про рух грошових коштів та безпосередньо Звіту про фінансові результати, ми зможемо проаналізувати перші три етапи аналізу фінансових результатів страхової компанії. Саме дані для цих етапів ми можемо взяти з звітності страхової компанії.

Проте спершу нам варто проаналізувати основні фінансові ресурси страхової компанії «Перша», щоб перейти до аналізу фінансових результатів (табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Динаміка формування фінансових ресурсів ПрАТ «СК «Перша» (грн.)

Показники	Роки					Відхилення 2021 р. від 2017р.	
	2017	2018	2019	2020	2021	Грн.	%
Статутний фонд	63160	63160	63160	63160	63160	0	0
Активи	171213	207323	259740	308765	381829	210616	121,8
Власний капітал	66632	80522	100371	116327	110853	44221	66,4
Страхові резерви	83340	90762	116365	155601	233698	150358	180,1
Частка перестраховиків у страхових резервах	40664	47198	63783	94107	171313	130649	321,3
Страхові премії	123235	145312	163769,8	236901	227125	103890	84,3
Премії, віддані у перестраховування	65561	77337	84055,0	129651	114193	48632	74,2
- резидентам	-	-	-	-	-	-	-
- нерезидентам	65561	77337	84055,0	129651	114193	48632	74,2
Страхові виплати	341368,5	16957,6	14624,9	69230,2	106452	- 234917	31,2
Виплати, отримані від перестраховиків	334887,1	3130,30	6520,0	53334,9	83967	- 250920	25,1

Примітка. Розраховано за даними [1-7].

Статутний фонд ПрАТ «СК «Перша» становить 63160 тис. грн. та протягом 2017- 2021 роки не змінювався.

Активи, тобто економічні ресурси, Компанії в 2021 році в порівнянні з 2017 роком зросли на 210616 тис. грн., тобто на 123%. Власний капітал ПрАТ «СК «Перша» протягом 2017- 2021 років зріс на 44221 тис. грн. (66%).

Страхові резерви – залучені кошти страхувальників у вигляді фінансових ресурсів. І через це їх зростання показує нарощення суми зобов'язань за страховими

полісами, що були укладені, і покращення рівня безпеки страхової компанії з фінансової точки зору [64]. Страхові резерви ПрАТ «СК «Перша» мають тенденцію до зростання, так протягом досліджуваного періоду вони виросли на 150358 тис. грн.

А тепер можемо переходити безпосередньо до аналізу фінансових результатів страхової компанії «Перша». Першим етапом буде аналіз результатів страхової діяльності (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Результати страхової діяльності ПрАТ «СК «Перша» (грн.)

Показник	Роки					Відхилення 2021 р. від 2017р.	
	2017	2018	2019	2020	2021	Грн.	%
Кількість укладених договорів	6179	5102	6503	9306	10193	4014	64,9
Страхові виплати	341368,5	16957,6	14624,9	69230,2	106452	-234916,5	31,2
Страхові премії	123235	145312	163769,8	236901	227125	103890	84,3
Рівень виплат	271	11,7	8,9	29,2	46,9	-	-

Примітка. Розраховано за даними [1-7].

Аналізуючи дані таблиці 2.2, можемо зауважити, що протягом аналізованого періоду зростають всі показники, що свідчить про позитивну динаміку розвитку страхового ринку, та досягнень компанії «Перша». Кількість укладених договорів страховою компанією з 2017 по 2021 рік зросли на 65%, при тому що сума страхових премій зросли на 84%. Висновок про позитивну динаміку ринку робимо з останнього показника – рівень виплат, адже показник динамічно зростає, що свідчить про підвищення попиту населення в страхових послугах, в нашому випадку безпосередньо в послугах СК «Перша».

Співвідношення наочно страхових премій та страхових виплат ми можемо побачити на рис. 2.1

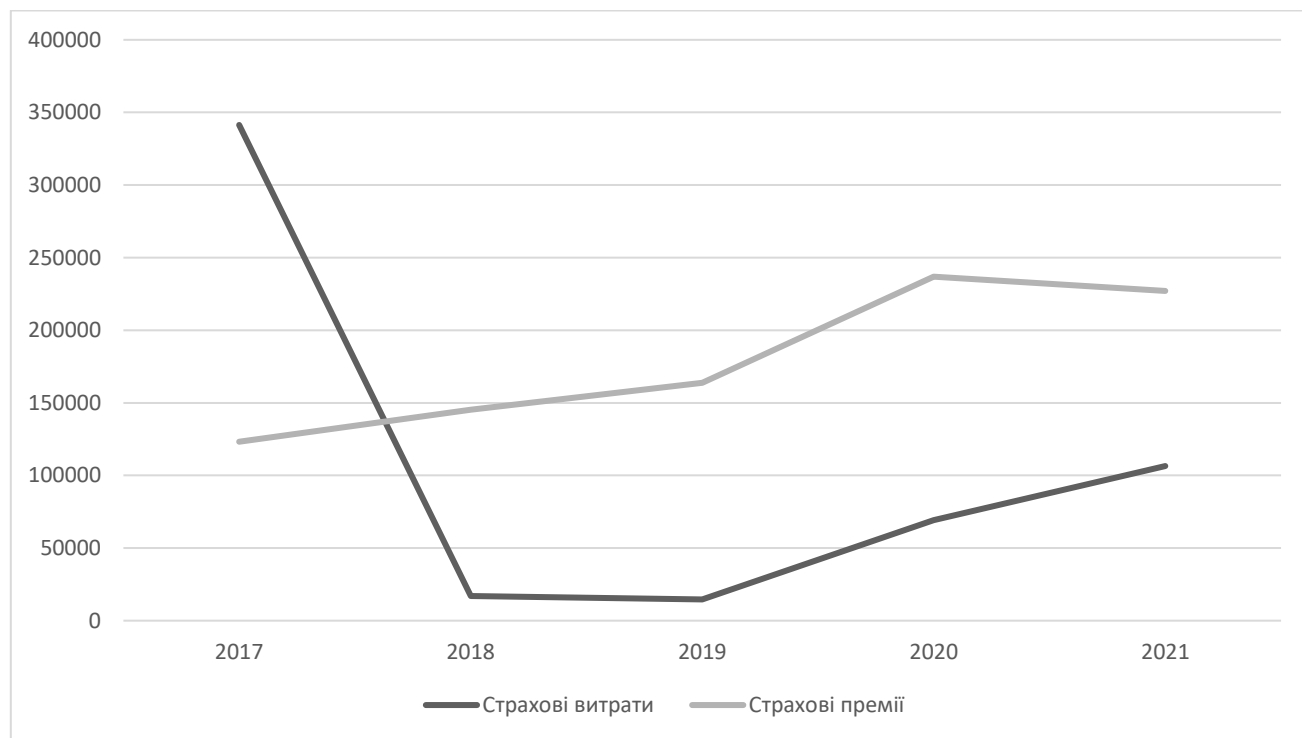

Рис. 2.1 Динаміка страхових премій та страхових виплат за 2017-2021 рр.

Примітка. Побудовано за даними табл. 2.2.

Можемо переходити до наступного етапу – аналізу доходів (табл. 2.3)

Аналізуючи дані подані у таблиці 2.3 перше що можемо зауважити, підтверджуючи попередні висновки, це те, що компанія активно розвивається та попит на її послуги за період з 2019 по 2021 динамічно зростає, про це свідчить темп приросту доходів компанії СК «Перша». Розглядаючи ж з точки зору статей доходу компанії, ми можемо відмітити, що левову частку доходів їй приносить саме страхова діяльність. Частка виплат і відшкодувань від перестраховиків зростає дуже стрімко за 2021 рік, що свідчить про залучення більшої кількості перестраховиків до власної діяльності, що є свідченням дотримання нового стратегічного плану компанії для збільшення доходності.

Таблиця 2.3

Аналіз доходів ПрАТ «СК «Перша» (грн)

Стаття доходу	Роки					Темп приросту, %
	2017	2018	2019	2020	2021	

Чисті зароблені страхові платежі	54387	61018	73177	100207	111404	204,8
Дохід від надання послуг для інших страховиків	343675	977	1395	2590	8562	2,5
Частки страхових виплат і відшкодувань, компенсовані перестраховиками	334887	3230	6520	53335	83967	25,1
Інші операційні доходи	12345	10193	14527	25597	18366	148,8
Фінансові доходи	22535	29576	43033	24029	35609	158,2
Інші доходи	3078	6905	1290	2761	4918	159,8
Усього доходів	770907	111899	139942	208519	262826	34,1

Примітка. Розраховано за даними [1-7].

Зменшилась лише сума за фінансовими доходами за період з 2019 по 2021 роки на 18%, що також може бути частиною плану компанії для акумуляції фінансів та направлення їх в пріоритетнішому напрямку. Проте якщо даний показник розглядати в довшому періоді то можемо помітити, що він зріс в порівнянні з 2017 роком.

На третьому етапі аналізу фінансових результатів – ми аналізуватимемо витрати ПРАТ «СК Перша» (табл. 2.4)

Таблиця 2.4

Аналіз витрат ПРАТ «СК «Перша» (грн)

Напрями витрат	Роки					Темп приросту 2021р./2017р .,%
	2017	2018	2019	2020	2021	
Страхові виплати та відшкодування	341368,5	16957,6	14624,9	69230,2	106452	31,2

Активізаційні витрати	209	354	93	118	187	89,5
Витрати що належать до собівартості	18950	18503	21044	23118	27766	146,5
Адміністративні витрати	16238	15899	18603	19884	19892	122,5
Витрати на збут	13923	16949	19687	29711	33842	243,1
Інші операційні витрати	17051	16105	20264	19498	12730	74,7
Фінансові витрати	11447	1980	4802	9484	4352	38,0
Разом	419187	86748	92598	117672	121253	28,9

Примітка. Розраховано за даними [1-7].

Аналіз витрат компанії показує, що в 2021 році в порівнянні з 2017 роком зросли адміністративні витрати на 23%, витрати на збут – бідьш ніж в 2 рази, витрати що належать до собівартості – на 46% (в які включені витрати на оплату праці), страхові виплати та відшкодування – на 65%, активізаційні витрати скоротились на 11%. Витрати на збут зростають за аналізований період, так як це пов'язано із високою конкуренцією на ринку страхових послуг, а також із залученням агентів для реалізації страхових полісів. Проте знизились фінансові витрати на 62% та інші операційні витрати – на 26%. Операційні витрати за даний період зросли, так як це пов'язано із зростаючими потребами операційної діяльності, а також збільшенням обсягів реалізації страхових послуг.

Заключним, проте таким важливим етапом в нашому аналізі є аналіз фінансових результатів (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Аналіз фінансових результатів ПрАТ «СК «Перша»» (грн.)

Показники	Роки	Темп приросту

фінансових результатів	2017	2018	2019	2020	2021	2021р./2017р.,%
Прибуток у тарифах	54387	61018	73177	100207	111404	204,8
Прибуток від інвестиційної діяльності	22926	23754	32630	9301	15793	68,8
Фактичний прибуток	18857	24329	30903	21677	40366	214,1
Чистий прибуток	2080	5313	14279	7321	21144	1016,5

Примітка. Розраховано за даними [1-7].

На перший погляд, четвертий етап нашого аналізу підтверджує всі наші попередні припущення і висновки – ми можемо зауважити, що основна сума прибутку компанії була зароблена за рахунок страхових платежів, тобто премій, прибуток від інвестиційної діяльності скоротився на 31 відсоток, тобто компанія змінила свої стратегічні плати і зробила основну ставку на розширення страхового портфелю. І як бачимо по тенденції чистого прибутку, це управлінське рішення було доволі виграшним, адже прибуток зріс за аналізований період у 10 разів, що навіть при зростанні інфляції за аналізований період свідчить про прибутковість, так як показник інфляції станом на 2021 рік по відношенню до 2017 становить 100,2% [8].

Крім абсолютних показників фінансових результатів, варто проаналізувати також і відносні показники діяльності страхової компанії (табл.2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка відносних показників діяльності ПрАТ «СК «Перша» (%)

Показники	Роки					Відхилення (в. п.)
	2017	2018	2019	2020	2021	
Рентабельність страхової послуги	4	28	33	18	33	29

Рентабельність продаж	2	4	20	7	19	17
Рентабельність страхової справи	14	89	108	113	107	93
Рентабельність інвестиційної діяльності	28	26	7	2	3	-25
Рентабельність активів	1	5	6	2	1	-
Рентабельність власного капіталу	19	5	12	5	15	- 4

Примітка. Розраховано за даними [1-7].

Згідно з даними таблиці можна зробити ряд наступних висновків про діяльність страхової компанії «Перша»:

1. Рентабельність страхової послуги зросла на 29%, що свідчить про попит і прибутковість страховика у 2021 році, порівняно з 2017 роком.
2. Рентабельність продаж зросла на 17% тобто через розширення ринку страховій компанії додалось конкуренції, проте зайнявши вузьку нішу у вітчизняному страхуванні компанія «Перша» отримує доволі втішні результати та займає провідне місце між страховиками України.
3. Рентабельність страхової справи також коливалась протягом 2017-2021 років, і зросла аж на 93%, проте в період з 2019 по 2021 показник починає зменшуватись, це є свідченням зростання собівартості страхової послуги, що надається ПРАТ «СК «Перша»» і управлінцям варто було б переглянути формування цін на послуги для нарощення даного показника.
4. Рентабельність інвестиційної діяльності впала на 25%, що засвідчує зменшення віддачі від вкладених грошей.

5. Рентабельність активів не змінилась. А ось рентабельність власного капіталу зменшилась на 4%, це свідченням того що кошти компанії використовуються не зовсім ефективно і не приносять такий рівень прибутковості, який могли б, на це варто звернути увагу управління компанії та перерозподілити видатки компанії.

Закінчивши аналіз фінансових результатів, на нашу думку варто також зосередити свою увагу на ще одному не менш важливому аналізі, а саме аналізі договорів страхування.

Компанія надає наступні послуги страхування:

- Страхування майна.
- Страхування фінансових ризиків.
- Страхування вантажів і багажу.
- Страхування відповідальності перед третіми особами, а також добровільне страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту, включаючи відповідальність перевізника.

Незважаючи на високі фінансові можливості Компанії, ПрАТ «СК «Перша» керується у своїй діяльності принципом максимального захисту страхового портфеля. Відповідно, проводиться ретельний аналіз ризиків свого страхового портфеля і вибір найбільш оптимального варіанту захисту інтересів клієнтів, що здійснюється з метою збереження клієнтської бази. В таблиці 2.7 наведена структура договорів страхування.

Як видно з таблиці 2.7 в 2021 році в порівнянні з 2017 роком збільшилось укладених договорів страхування відповідальності на 128,2%, страхування вантажів - на 3700% (відсоток великий у зв'язку з тим що у 2017 році був укладений лише один договір страхування), залізничне каско - на 83,3%, автомобільне каско - на 65,3%, вхідне та вихідне перестраховування – відповідно на 91,7% та 46,8%.

Таблиця 2.7

Динаміка укладення договорів страхування ПрАТ «СК «Перша»

Назва договорів	Роки	Відхилення 2021 р. до

						2017 р.	
	2017	2018	2019	2020	2021	од.	%
Страховання особистого майна	352	393	362	310	285	-67	-19,0
Страховання Відповідальності	614	1231	1671	1771	1401	787	128,2
Каско							
-автомобільне	4868	3087	4011	6813	8048	3180	65,3
-залізничне	6	1	11	24	11	5	83,3
-водне	5	4	2	-	-	-5	-100,0
Обов'язкове страхування							
-авіаційне	9	9	3	5	2	-7	-77,8
-перевезення небезпечних вантажів	80	77	139	77	42	-38	-47,5
Страховання вантажів	1	1	0	5	38	37	3 700,0
Вхідне перестраховання	24	14	23	6	46	22	91,7
Вихідне перестраховання	216	279	276	289	317	101	46,8
Страховання	-	-	2	3	2	2	-

ризиків							
Інше	4	6	3	3	1	-3	-75,0
Всього	6179	5102	6503	9306	10193	4014	65,0%

Примітка. Розраховано за даними [1-7].

Проте потрібно зазначити що зменшилась кількість договорів страхування майна на 19,0%, обов'язкове авіаційне страхування – на 77,8%, перевезення небезпечних вантажів – на 47,5%, інше – на 75,0%.

Структура страхового портфелю ПрАТ «СК «Перша» в 2021 році складається з наступних видів страхування (рис. 2.2, рис. 2.3):

- добровільне страхування майна – 2,8%;
- добровільне страхування відповідальності – 13,7%;
- КАСКО – 78,8%;
- добровільне страхування залізничного транспорту – 0,1%;
- обов'язкове страхування повітряного транспорту – 0,1%;
- обов'язкове страхування небезпечних вантажів – 0,4%;
- добровільне страхування вантажів – 0,4%;
- вхідне перестраховання – 0,5%;
- вихідне перестраховання – 3,1%;
- страхування ризиків – 0,1%;
- інше – 0,1%.

Як бачимо найбільш питому вагу в загальній структурі укладених договорів страхування займають страхування КАСКО – 78,8% страхування відповідальності – 13,7%, та майнове страхування – 2,8%. Щодо динаміки договорів страхування, то потрібно зазначити, що вона незначно змінилася. Так, в 2021 році зменшилась кількість договорів страхування майна на 2,9% (в 2017 році – 5,7%), обов'язкове страхування небезпечних вантажів – на 0,9% (в 2017 році- 1,3%). Проте збільшилась кількість договорів добровільного страхування відповідальності – 3,8% (в 2017 році- 9,9%).

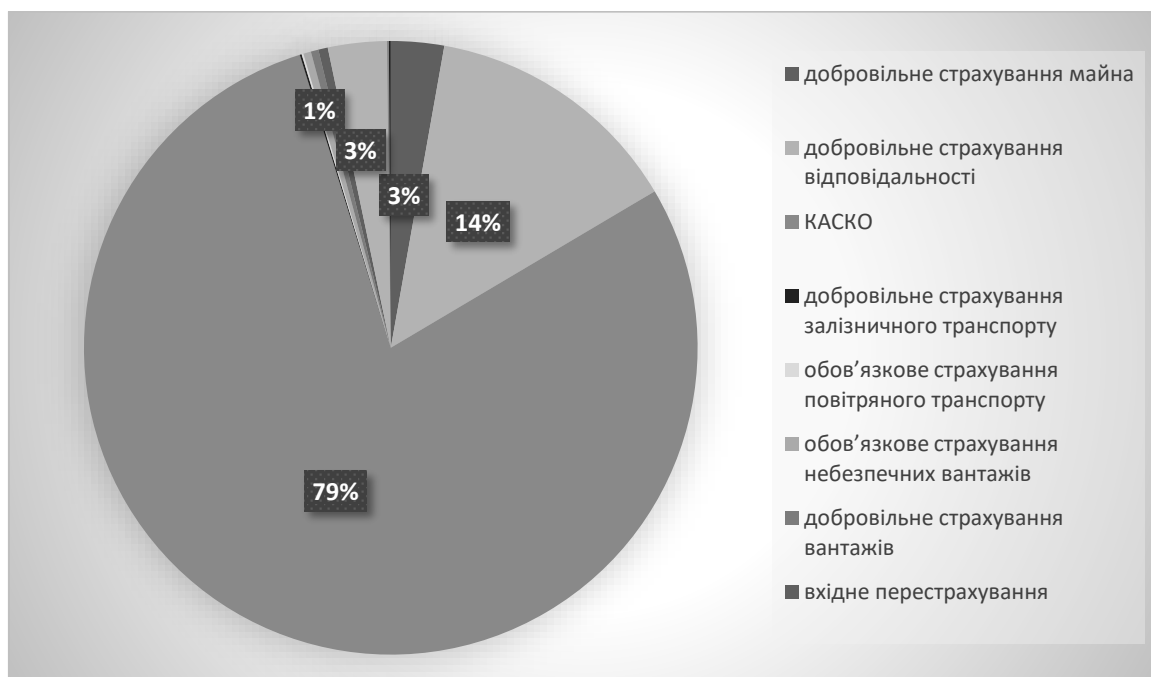

Рис. 2.2 Структура укладених договорів страхування за 2021 рік.

Джерело: складено автором

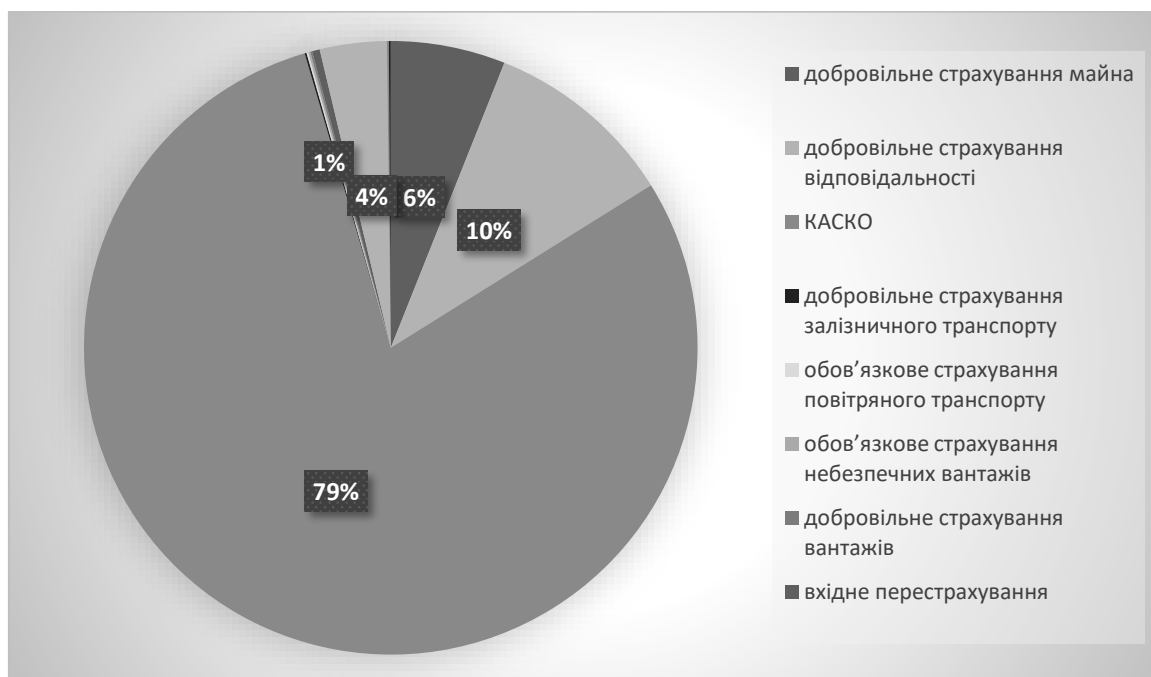

Рис. 2.3 Структура укладених договорів страхування за 2017 рік.

Джерело: складено автором

Так як питання в нас стоїть в оцінці управління формуванням фінансових ресурсів ми можемо перейти до даної оцінки на основі аналізованих даних в цьому підрозділі.

Варто відмітити, що компанія відводить належну роль управлінню формуванням фінансових ресурсів, це ми можемо помітити по коливанню показників. Помітно, що навіть у непростий період в пандемічних умовах COVID-19, компанія незважаючи на зниження вартості страхового портфеля, зниження доходів від інвестиційної діяльності, лише за один рік змогла повернути свої фінансове положення до стану 2019 року, а також наростити прибутки за рахунок нарощення суми страхових послуг, що реалізовані.

Незважаючи на високі фінансові можливості компанії, ПрАТ «СК «Перша» керується у своїй діяльності принципом максимального захисту страхового портфеля. Відповідно, проводиться ретельний аналіз ризиків свого страхового портфеля і вибір найбільш оптимального варіанту захисту інтересів клієнтів, що здійснюється з метою збереження клієнтської бази.

Щодо зовнішнього прояву фінансової надійності, Компанія співпрацює з провідними банками України; використовує зважену тарифну політику з метою залучення більшої кількості клієнтів.

Отже, Компанії ПрАТ «СК «Перша» фінансово стабільна, має стабільний дохід та прибутки, забезпечена власними коштами. Також варто відмітити, що в компанії СК «Перша» за аналізований період завдяки ефективному управлінню формуванням фінансовими результатами, було прийнято ряд рішень, що позитивно вплинули на прибутки компанії. Це ми могли помітити в динаміці таких показників як сума страхових премій, кількість підписаних договорів та сума витрат пов'язаних із страховою діяльністю. Також компанія скорегувала свою інвестиційну діяльність та направила її в більш прибуткове русло. За аналізований період компанія також завдяки своїм ефективним рішенням в управління змогла вибороти своє провідне місце у автомобільному страхуванні та страхуванні вантажів. Продовжуючи рух за заданим стратегічним курсом, страхова компанія «Перша» зможе не лише закріпити здобутки останніх п'яти років, а й розширити свою діяльність підкріпившись підтримкою інвесторів, які вже звертають увагу на прогресивну страхову компанію.

2.2 Фінансова звітність як інформаційне джерело в управлінні формуванням фінансових результатів

Прозорість та розкриття інформації — сутність ефективного корпоративного управління будь-якої організації. Користувачі фінансової звітності підприємств — інвестори, кредитори, представники державних органів, управлінський персонал — прагнуть отримати максимум достовірної інформації про підприємство керуючись його звітністю. Тому варто зупинити свою увагу на визначенні поняття фінансової звітності [42].

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Фінансова звітність це головний документ будь-якого суб'єкта господарювання, в тому числі і страхових компаній, на основі якого здійснюється процес управління ними. Адже фінансова звітність дає нам можливість побачити показники діяльності в динаміці та спрогнозувати майбутній період. Розглянемо це детальніше.

В умовах ринкової економіки найважливіше значення надається інформаційній функції фінансової звітності. Мета фінансової звітності чітко визначається Законом України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 р. № 996 XIV [1;2] тому її трактування аналогічно подається у П(С)БО та авторських роботах науковців Г.М.Азаренкова, Н.Л. Жука, П.Я. Хомина — це надання широкому колу зацікавлених осіб повної, правдивої та неупередженої інформації для прийняття економічних рішень [19, с. 39].

Склад фінансової звітності визначається національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [12-18].

1. Баланс – звіт про фінансовий стан компанії, в якому відображено його активи, зобов'язання та власний капітал.
2. Звіт про фінансові результати – звіт про доходи, витрати та фінансові результати страховика.
3. Звіт про рух грошових коштів – звіт, в якому відображено надходження та видатки грошових коштів в ході діяльності підприємства.

4. Звіт про власний капітал – звіт, в якому знаходять відображення зміни в складі власного капіталу протягом звітного періоду.
5. Примітки до фінансових звітів – сукупність показників і пояснень, що деталізують та обґрунтовують статті фінансових звітів.

Проаналізуємо призначення кожної таблиці та призначення їх.

Баланс страхової компанії характеризує фінансові можливості страховика. В ній відображені активи та пасиви. Активи страховика – це майно, яким володіє компанія, до пасивів відносять статутний капітал, резерви та прибуток. Загальний вигляд балансу страхової компанії наведено у Додатку 1. В частині активів страхової компанії відображено інвестиції компанії, в ній відображаються позики зі страхування життя. Особливою статтею ктивів є також депо премій, взятих у перстрахування, так як ці премії тимчасово утримуються перестраховиком. Проте особливими для страховиків є саме статті, в яких відображено дебіторську заборгованість за операціями страхування, співстрахування та перестрахування, бо в них показано заборгованості страхувальників, страхових агентів та страхових організацій.

В пасивах балансу страхової компанії також є певні особливості, а саме страхові резерви – відображаються зобов'язання за страховими виплатами та поділяються на резерв незароблених премій, резерв збитків та резерви зі страхування життя. У статті «Зобов'язання» специфічними, аналогічно до розділу активів, є депо премій з ризиків, що передані перестраховикам. Стаття «Статутний капітал» відображує фінансову забезпеченість страхової компанії. Страхові організації зобов'язані укладати договори перестрахування, якщо страхова сума за окремим об'єктом страхування перевищує 10 % суми сплаченого статутного фонду та сформованих страхових резервів. Страхові організації, які планують розвиватися, повинні прагнути до збільшення розміру статутного фонду порівняно з мінімально встановленим. Тоді вони мають можливість суттєво розширювати сферу своєї діяльності, беручи на страхування великі ризики, отримуючи значні обсяги страхових премій, а відтак - швидко нарощуючи свою фінансову потужність.

Звіт про фінансові результати (Додаток 2) відображається у Формі №2 проте специфіка страхової діяльності не відображається, адже форма цієї звітності є для

всіх суб'єктів господарювання однаковою. В даній формі звітності відображається сума чистих страхових премій у рядку 2010, і рядок за рядком додаються інші прибутки компанії та виключаються всі витрати пов'язані з веденням діяльності. Кінцевим результатом відображеним у рядку 2350 або 2355 є чистий фінансовий результат «прибуток» або «збиток» відповідно. Особливістю даної форми є те що дана форма звітності складається із 4 таблиць: перша таблиця деталізує саме фінансові результати, друга має назву «Сукупний дохід» в які вносяться дані щодо дооцінки, накопичених курсових різниць та інший сукупний дохід, третя таблиця – «Елементи операційних витрат», в яких зазначаються суми витрат на витрати праці, матеріальні трати, відрахування на соціальні заходи та амортизацію, остання таблиця – «Розрахунок показників прибутковості акцій». На основі даної звітності можемо розрахувати показники рентабельності та оцінити діяльність страхової компанії.

Звіт про рух грошових коштів (Додаток 3) – в даній формі звітності відображаються всі доходи та витрати за статтями в розрізі певних видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової. Особливістю ж те, що в ній для страхових компаній відводяться такі статті як «Надходження від страхових премій», «Витрачання на оплату за страховими контрактами» в розділі 1 «рух коштів в результаті операційної діяльності», в розділі 2 та 3 що відображають рух коштів від інвестиційної та фінансової діяльності. Кожен з розділів має строчку про чистий рух коштів від певного виду діяльності. На основі даного звіту ми можемо провести аналіз в розрізі кожного виду діяльності компанії та на основі аналізу прийняти певні управлінські рішення з приводу майбутнього стратегічного розвитку компанії.

Звіт про власний капітал (Додаток 4) подається у Формі №4, дана форма має вигляд таблиці, в якій в шапці зазначенні статті капіталу (зареєстрований, капітал в дооцінках, додатковий, резервний, неоплачений, вилучений) а по рядках вносяться суми які надійшли з тих чи інших джерел до певної статті капіталу, на відміну від всіх решти форм звітностей, де вертикальні рядки – сума за звітний період та сума за аналогічний період попереднього року.

Примітки до фінансових звітів – додаткова інформація до звітів, в яких по пунктах вказується загальна інформація про страхову компанію, наявні ліцензії

компанії, відомості про акціонерів страховика, опис економічного середовища компанії, відомості щодо поданих річних звітів з роз'ясненнями про показники та статті звітів. Функція даного виду звітності дуже проста, з даного документу споживачі інформації можуть почерпнути всю необхідну для себе інформацію з простими поясненнями, щодо цифр в всіх решті форм звітностей. Тобто цей документ є сполучним для всіх решті звітів страхової компанії.

Підсумовуючи, можемо зауважити, що всі форми звітностей взаємопов'язані одна з одною, адже дані однієї форми є опорною частиною іншої. Також для споживачів інформації поданої в даних формах при здійсненні аналізу показників діяльності компанії, просто неможливо зробити за відсутності хоча б однієї з них.

Фінансова звітність в першу чергу повинна бути:

- Дохідлива – інформація подається з однозначним тлумаченням і розрахунками, що забезпечить легке сприйняття її користувачем.
- Доречна – містити лише ту інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами, в тому числі і управлінських, дає змогу проаналізувати попередні, теперішні та спрогнозувати майбутні події, виявити та скоригувати оцінки даних подій.
- Достовірна – інформація наводиться безпомилково, щоб уникнути перекручень, що можуть негативно повпливати на рішення користувачів звітності.

Дані з фінансової звітності ми активно використовували в попередньому підпункті.

На основі Форми №2 Звіту про фінансові результати ми можемо наочно побачити як формується фінансовий результат від операційної діяльності у фінансовій звітності страхової компанії «Перша» в таблиці 2.8. Сума фінансового результату від операційної діяльності страхової компанії – включає в себе суму валового прибутку та інших операційних доходів за мінусом витрат на провадження даного виду діяльності (адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати). При розрахунку валового прибутку ми беремо до уваги суму страхових премій та собівартість реалізованих послуг. Саме їх різниця є валовим прибутком(збитком). На основі цих даних можна перейти до обчислення

фінансового результату до оподаткування і врешті визначити суму чистого фінансового результату.

Аналізуючи дані таблиці ми можемо зробити ряд висновків:

1. Так як компанія страхова то рядок 2000 «Чистий дохід від реалізації» не заповнюється, натомість дані про зароблені суми відображені у рядку 2010 «Чисті зароблені страхові премії». Показник зріс за період 2020-2021 рр. на 21,8%, при тому що собівартість послуг, що надає компанія зросла лише на 3,2%. Це свідчить про позитивну динаміку страхового портфеля компанії, про що ми вже говорили у попередньому підрозділі. Також варто відмітити і те, що валовий прибуток компанії зріс на 30%, що підкріплює наші висновки.
2. Якщо ж розглядати динаміку інших операційних доходів то їх сума зменшилась на 66,3%, отже компанія зробила вибір на користь саме дохідності від страхування і в цей вид діяльності направила більшість вільних фінансових ресурсів.
3. Витрати на збут та адміністративні витрати також зрости за аналізований період на 25,5% та 19,6% відповідно, причиною даних змін може бути зміна структурного складу, розширення штату та інфляційні явища, що повпливали на ріст цін. Також пандемічні нові обставини змусили перебудовувати власні схеми діяльності та шукати нові способи реалізації власних послуг у формі діджиталізації. Про щ ми ще згадаємо у розділі 3.
4. Врешті ми бачимо, що у 2020 році компанія СК «Перша» замість очікуваних прибутків, отримала негативний фінансовий результат, проте у 2021 році реабілітувалась та примножила свої результати в порівнянні з минулим роком на 320,3 відсотка. А це означає що управлінські рішення та зміни позитивно вплинули на розвиток компанії у кризовий період

Таблиця 2.8

Формування фінансових результатів від операційної діяльності у фінансовій звітності страхової компанії ПрАТ «СК «Перша» у 2021 році (тис. грн.)

Показники	Код рядка	Роки	Відхилення 2021р.від 2020р.

		2021	2020	тис. грн.	У %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	0	0	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	399750	328287	71463	21,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(86752)	(84089)	2663	3,2
Валовий: Прибуток (збиток)	2090	141904	109149	32755	30,0
Інші операційні доходи	2120	12882	38192	-25310	-66,3
Адміністративні витрати	2130	(94262)	(78830)	15432	19,6
Витрати на збут	2150	(26758)	(21320)	5438	25,5
Інші операційні витрати	2180	(30766)	(20734)	10032	48,4
Фінансовий результат від операційної діяльності: Прибуток (збиток)	2190	15793	(7168)	22961	320,3

Примітка. Розраховано за даними [1-7].

Наступним етапом, що витікає з попередньої таблиці є формування фінансового результату до оподаткування, фі дані ми теж можемо почерпнути із Форми №2. За даними таблиці 2.9 ми можемо помітити, що за аналізований період значно скорочується сума інших фінансових доходів – на 32,5%, поряд із тим зростає сума інших доходів – на 78,5%. Втрати в даних статтях звіту скорочуються. Шляхом додавання рядків 2200, 2220,2240 до рядка 2190, та віднімання від отриманого результату рядків 2250,2255,2270 ми отримаємо фінансовий результат до оподаткування. До слова, значення якого зросло за 2020-2021 рр. зросло на 86,2%.

В наслідок зменшення даного числа на суму податку на прибуток ми отримаємо чистий фінансовий результат.

Так, ми бачимо, що на основі даних Звіту про фінансові результати ми маємо змогу оцінити в повній мірі формування фінансових результатів страхової компанії, сформувавши ряд висновків щодо її діяльності, що слугуватимуть базою для нових управлінських рішень з приводу діяльності компанії.

Таблиця 2.9

Формування фінансового результату до оподаткування у фінансовій звітності страхової компанії ПрАТ «СК «Перша» (тис. грн.)

Показники	Код рядка	Роки		Відхилення 2021р. від 2020р.	
		2021	2020	(тис. грн.)	у %
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	-	-
Інші фінансові доходи	2220	24029	35609	-11580	-32,5
Інші доходи	2240	4928	2761	2167	78,5
Фінансові витрати	2250	(22)	(41)	-19	-46,3
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	-	-
Інші витрати	2270	(4352)	(9484)	-5132	-54,1
Фінансовий результат до оподаткування: Прибуток (збиток)	2290	40366	21677	18689	86,2

Примітка. Розраховано за даними [1-7].

Отже, з даного проведеного аналізу вище ми можемо зробити висновки, що найціннішим джерелом для оцінки показників фінансової діяльності підприємства є звітність підприємства, адже взявши основні показники в динаміці ми змогли зробити висновки про приріст їх і зміну їх структури. На основі яких можемо зробити висновки про ефективність діяльності компанії та провести аналогію їх зміни за період аналізований. Це дає нам змогу залучити результати аналізу та оцінки фінансового стану підприємства до побудови майбутніх стратегічних планів, вибрати інструментарій для найефективнішого та найшвидшого досягнення поставлених цілей та завдань, оминувати кризові явища, що можуть бути на шляху до

одержання фінансової вигоди та максимізувати саму вигоду страхової компанії ПРаТ «СК «Перша»».

РОЗДІЛ III Удосконалення управління фінансовими результатами страхової компанії

3.1 Діджиталізація фінансової звітності як напрям в управління фінансовими результатами страхової компанії

Наше життя ми не уявляємо без сучасних технологій. Революція у сфері технологій торкнулась абсолютно всіх сфер життя людини та сфер бізнесу, в тому числі і страхування. Перше на чому варто наголосити це визначення самого терміну діджиталізація.

Ми дійшли висновку, що термін «діджиталізація» - це процес перетворення фізичних даних у цифровий формат, забезпеченням їм захисту, довшого терміну зберігання та доступності.

Діджиталізація змінила та спростила процес страхування зробивши його мобільнішим, швидшим, надійнішим та безпечнішим. Проте ми хотіли б наголосити на діджиталізації саме сфери управління фінансовими результатами страхової компанії.

Діджиталізація фінансової звітності дасть змогу не лише внутрішнім користувачам переглянути інформацію, а і потенційним клієнтам, інвесторам, перестраховикам, що збільшить попит на послуги страхової компанії. З розширенням ринку страхових послуг України, фактор зручності та страхової компанії у тебе в кишені відіграє чималу роль у привабленні вище перерахованих суб'єктів.

Цифровізація бізнесу визначає потреби розширення кола об'єктів обліку за рахунок появи нових гібридних і модифікованих форм активів, зобов'язань і капіталу: криптовалюта, розумні активи, розумні контракти, інструменти змішаного інвестування, нові форми фінансових операцій, електронні потоки коштів, віртуальні монетарні і немонетарні одиниці цінності, інтелектуальний людський капітал, клієнтська база, інноваційні продукти тощо. А їх відображення в обліку – формування нових принципів систематизації та таксономії об'єктів обліку, виділення критеріїв визнання, метрик і принципів відображення в економічній інформації.

Вимагає зміни і внутрішня структура бухгалтерського обліку. Головними тенденціями являються як зближення вже існуючих видів обліку, так і спроби виділити нові його види (стратегічний, адаптивний, багатоцільовий, креативний, інтелектуальний тощо). Зближення зовнішнього і внутрішнього обліку дозволяє включити в корпоративну звітність інформацію про стратегію розвитку і соціальної відповідальності, створення економічної доданої вартості в розрізі бізнес-сегментів і про фактори її створення, ефективності системи управління.

Окремого розгляду вимагають ідеї, пов'язані з відокремленням видів обліку з причини формування ними особливих інформаційних систем (стратегічний, соціальний, актуарний, бихевиористський та інш.). Питання доцільності їх виділення є дискусійними, але заслуговують розгляду в зв'язку з потребою змін. Також розробляються нові інформаційні технології, такі як хмарні технології, відкриті технологічні платформи, електронні довідково-інформаційні системи, створення єдиного міжнародного формату та змісту фінансової звітності в електронному вигляді XBRL.

XBRL (англ. EXtensible Business Reporting Language) є загальновизнаним стандартом для подання фінансової звітності за МСФЗ і GAAP США в електронному вигляді. XBRL широко використовується в багатьох країнах регуляторами ринків цінних паперів, банківськими регуляторами, податковими органами, а також національними статистичними агентствами. [9]. Зараз він впроваджується і в Україні.

Впровадження системи фінансової звітності відбувається відповідно до положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV [8]. НКЦПФР визначена центром збору фінансової звітності, підготовленої відповідно до таксономії UA XBRL МСФЗ, в уніфікованому електронному форматі iXBRL [9, 10]. До 30 квітня 2020 року понад 5 000 підприємств України повинні були вперше подати річну аудиторську фінансову звітність в новому електронному форматі XBRL. До суб'єктів фінансова звітність, яких подається в форматі XBRL відносяться банки, страхові компанії, публічні акціонерні товариства, небанківські фінансові установи, підприємства газодобувної

галузі, підприємства, що представляють суспільний інтерес і професійні учасники ринку цінних паперів.

Впровадження iXBRL – це крок до відкритості та гармонізації. Але вимоги до обсягу та деталізації інформації, що розкривається в фінансовій звітності тепер значно більші, ніж раніше. При цьому сам програмний комплекс непростий і не найзручніший: по суті – це excel-таблиці, в які доведеться вводити вручну величезний обсяг даних.

Незважаючи на це, перехід на формат iXBRL – вірне рішення, яке забезпечить іноземних інвесторів інформацією в зрозумілому для них вигляді, а підприємства – «єдиним вікном». Шляхом вирішення цієї проблеми є саме цифровізація бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Технологія блокчейн може значно покращити стан бухгалтерського страхової компанії через:

1. Підвищення ефективності. Облікове програмне забезпечення на основі блокчейн є більш ефективним порівняно з традиційними системами обліку. Інтегрування блокчейну значно підвищить конкурентоспроможність на ринку, дозволяючи швидко та точно обслуговувати своїх клієнтів.

2. Мінімізацію помилок. Технологія Блокчейн автоматизує облікові процеси, таким чином, значною мірою мінімізуючи помилки людини. Він упорядковує процес введення даних шляхом побудови зашифрованого шаблону перевірених часом блоків.

3. Підвищення безпеки. Після того як ви зберігаєте свої дані бухгалтерського обліку у децентралізованій мережі Блокчейн, змінити дані стає важко. Навіть якщо ви намагаєтесь змінити запис, вам доведеться одночасно внести подібні зміни до кожної копії розподіленої книги, що практично неможливо.

4. Звітування у реальному часі. Дає змогу бухгалтерським групам безперебійно працювати з зовнішніми аудиторами, надаючи їм звітність у реальному часі.

5. Модель обліку з потрійними записами. Зазвичай сучасні бухгалтерські фірми дотримуються системи бухгалтерського обліку з подвійним записом, де фінансові операції вводяться в бухгалтерські книги двічі як кредит та дебет. Для

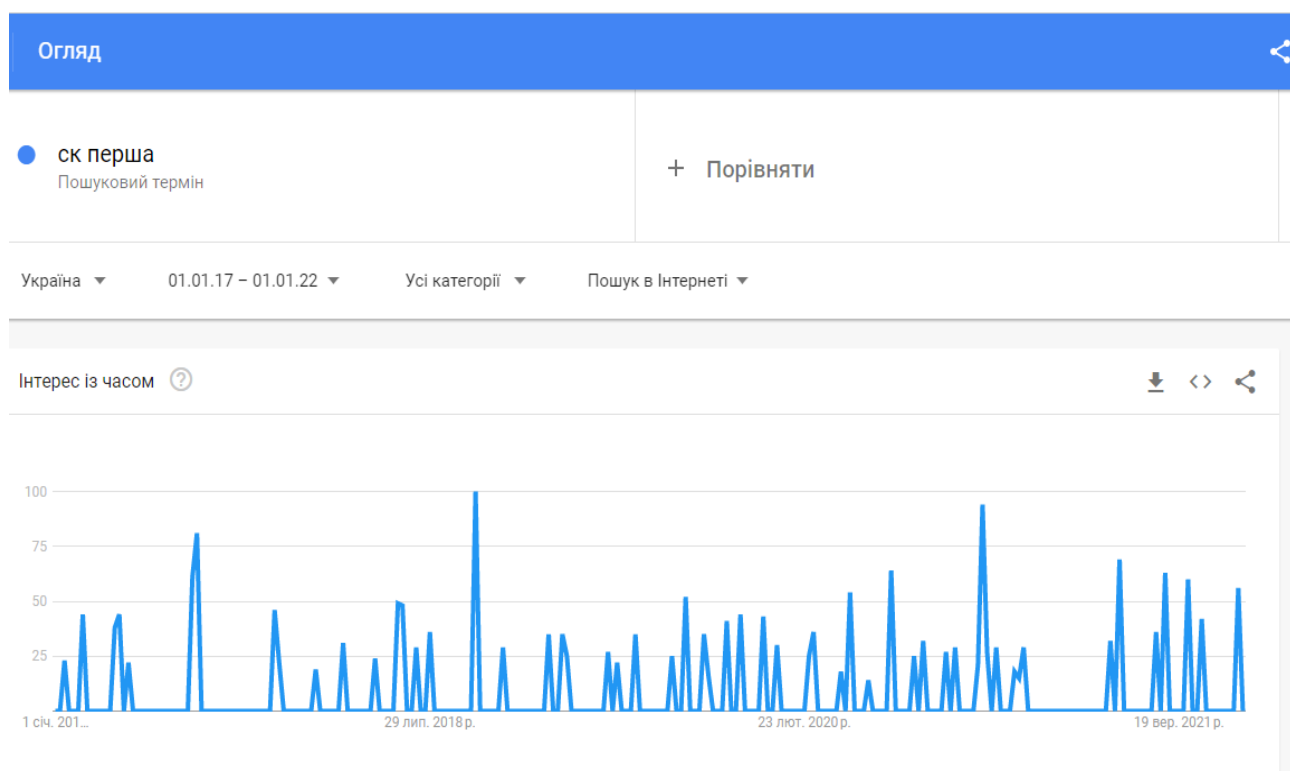
боротьби з розбіжностями Блокчейн запровадив триразове ведення бухгалтерського обліку для посилення своїх функцій безпеки. Модель бухгалтерії з потрійними записами дотримується додаткового кроку, щоб переконатися, що всі фінансові операції криптографічно забезпечені третім записом [11]

Таким чином інформаційні технології викликають суттєві модифікації як в методології, так і в прикладному напрямку науки про бухгалтерський облік. У зв'язку з цим трансформація бухгалтерського обліку відповідно до нових потреб є необхідним етапом в його розвитку. Зміни і поліпшення цього методу обліку допоможуть не втратити його актуальність в епоху загальної цифровізації.

Діджиталізація вже проникла у ринок страхових послуг, а протягом періоду пандемічних обмежень 2020-2021 років вкоренила свої провідні позиції. Перше, що діджиталізувалось – це саме оформлення онлайн страхових полісів, договорів з можливістю зворотнього зв'язку через сайт, для ПРАТ «СК «Перша» це не є винятковим. У компанії розроблений сайт, з доволі простим керуванням, де можна як оформити договір, так і сповістити про страховий випадок. Проте що не менш важливо торкнулось це і фінансових звітностей страхової компанії. Вона є у відкритому доступі, що є надзручним для користувачів інформації. Є можливість дистанційно відстежувати звіти страхових виплат компанії, внесення змін в договори та пролонгація їх за необхідності.

Фінансова звітність страхової компанії за рахунок автоматизації та цифровізації дозволяє економити час на її подання та публікацію, адже документацію уже відцифрована, хоч і дана методика є більш затратною в плані забезпечення – комп'ютерної програми, навчання персоналу, проте дозволяє компанії економити час та за допомогою масивів інформації шляхом нехитрих розрахунків прораховувати все автоматично, підбирати інформації за критеріями. Зберігаючи все на хмарних сховищах чи цифрових носіях економляться значні фінансові ресурси, адже не потрібно запасатись десятками полиць та папок для збереження всього масиву. Обслуговування даної системи ведення фінансової звітності дає можливість меншій кількості людей справлятися з цим, що також виливається у економію грошових коштів на утримання персоналу.

Для наочності впровадження діджитал технологій у діяльність СК «Перша» ми візьмо витяг зі такого інструменту як “Google Trends” (рис. 3.1)

АТ «СК «Перша»» в пошуковій системі Google за 2017-2021 роки.

Джерело [33].

Як можемо помітити, що популярність сайту зростає з кінця 2018 та тримається на майже стабільному рівні за останні 3 роки. Це є ще одним підтвердженням того, що діджитал технології у сфері ведення страхової діяльності користуються попитом, адже економлять час клієнтів.

Основою обліково-аналітичного забезпечення в умовах діджиталізації є інформація, тобто сукупність відомостей про внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства, яку використовують для оцінки й аналізу економічних явищ та процесів для розроблення і прийняття управлінських рішень. Для прийняття зважених і вигідних управлінських рішень керівникам і менеджерам ПрАТ «СК «Перша» необхідно володіти правдивою, неупередженою та достовірною інформацією про господарську діяльність страхової компанії. Прийняття рішень, які впливають на поточну діяльність підприємства, в кінцевому підсумку визначає

Р

ис.

3.1

По

пу

ля

рні

сть

зап

ит

у

Пр

результати діяльності в кінці звітного періоду, визначені за даними бухгалтерського обліку і відображені в фінансовій звітності. Тому обліково-аналітична система на ПрАТ «СК «Перша» є важливим організаційним етапом роботи господарюючого суб'єкта в сучасних умовах діджиталізації.

Не менш важливим залишається питання забезпечення аналітичної служби правдивою інформацією, так як від цього залежить достовірність аналітичних розрахунків. При аналізі результатів діяльності аналітиками використовується інформація уже зведеного характеру, тому дотримання основних вимог відображення в обліку первинної інформації є дуже важливим етапом організації обліку на ПрАТ «СК «Перша». Сучасна система управління ПрАТ «СК «Перша» прямо залежить від інформаційного забезпечення про його фінансовий стан та діяльність.

Користувачі фінансових звітів зацікавлені в трьох типах інформації:

1) Інформація про діяльність в минулому дає змогу оцінити успішність діяльності підприємства та ефективність управління.

2) Інформація про поточний стан підприємства дозволяє оцінити успіхи і невдачі, але найважливішим є те, що користувачі забезпечуються необхідною інформацією для оцінки переміщення грошових коштів і потенційного прибутку підприємства.

3) Інформація про діяльність підприємства в майбутньому.

Показники результатів діяльності формуються за даними фінансового та управлінського обліку, які об'єднуються в обліково-аналітичній системі підприємства і являються обліково-аналітичною інформацією. Обліково-аналітична інформація формується в обліково-аналітичній системі, яка об'єднує роботу бухгалтерії та економічної служби підприємства. В умовах діджиталізації така система повинна забезпечувати користувачів всією необхідною інформацією, що міститься в облікових регістрах та внутрігосподарській звітності, і тим самим створювати умови управлінському персоналу для комплексного оцінювання діяльності ПрАТ «СК «Перша» та прийняття обґрунтованих рішень.

Отже на основі викладеної раніше інформації, ми можемо зробити ряд висновків, що страховий ринок не оминула ера цифровізації і це дало певні плоди, з

позитивного для страхової компанії «Перша» можемо виділити автоматизацію, зручність та мобільність, що помітно відобразилось на кількості укладених договорів страховою компанією навіть у період локдауну. Позитивні зрушення внаслідок цього є і у портфелі страхової компанії. Разом із діджиталізацією діяльності, зміни торкнулись і фінансової звітності ПрАТ «СК «Перша»», вона набуває вигляду автоматизованої таблиці, в яку масив даних вноситься безпосередньо відразу, це забезпечує їх доступність споживачам інформації – інвесторам, вкладникам, керівництву та страхувальникам у будь який час доби та у будь якому куточку світу, що теж немало важливо враховуючи, що перестраховиками нашої страхової компанії є закордонні компанії. Так, як інформація вже цифровізована та впорядкована ми з легкістю можемо виділити той масив інформації, що цікавий саме нам і це економить наші сили, не копирсаючись в безлічі документації за період що нас цікавить. Обробка вибіркової інформації також займає в рази менше часу. Вищесказане підтверджує те, що управління компанією є мобільнішим, рішення більш ефективними за рахунок залучення штучного інтелекту до ведення звітності і позитивно відображається на управлінні фінансовими результатами. Що є безспірно позитивним наслідком впровадження діджитал технологій у діяльність компанії.

3.2 Удосконалення оцінки управління фінансовими результатами страхової компанії

Удосконалення оцінки управління фінансовими результатами є надважливим питанням в системі управління страховою компанією. Адже оцінка управління фінансовими результатами, як ми вже з'ясували у попередніх підрозділах є базою для побудови майбутніх стратегічних планів та постановки стратегічних цілей господарюючого суб'єкта. Удосконалення може бути досягнутим шляхом впровадження нового інструментарію такого, як програмне забезпечення, нові види звітностей, нові форми аналізу, так і доопрацювання та модернізація вже існуючих і діючих інструментів.

Таким чином, ми плавно підійшли до питання удосконалення оцінки управління фінансовими результатами страхової компанії «Перша». Адже

незважаючи на всі позитивні впровадження в діяльність та управління фінансової компанії, є ряд пропозицій які варто було б впровадити для ефективнішого управління компанією.

Форма загальної звітності, що публікується на сайті звичайно дає значний об'єм інформації споживачам, проте у добу цифрових технологій вони вже не можуть повною мірою оцінити ефективність використання ресурсів компанії, капіталу та активів. Тому варто було б переглянути всі форми звітності які були охарактеризовані в підрозділі 2.2., та розробити нову комплексну форму звітності яка могла б оцінити не лише матеріальне забезпечення компанії а й ступінь використання інтелектуальних здобутків, ефективності програмного забезпечення та WEB-маркенгу. Або ж деталізувати та додати нові статті в вже існуючі та діючі форми звітності. Зрозуміло, що для початку, щоб оцінити доречність даної нової звітності варто було б її впровадити, як суто внутрішню звітність, проте на нашу думку вона б суттєво спростила процес прийняття управлінських рішень. Це неодмінно б позитивно вплинуло на фінансові результати страховика.

Ми б хотіли зупинити свою увагу саме на модернізації Форми №2 «Звіт про фінансові результати», адже саме вона є першоджерелом для прийняття управлінських рішень та побудови стратегічних планів майбутніх періодів.

У визначенні фінансового результату до оподаткування додали б такі статті як доходи та витрати від WEB-маркетингу (що включають в себе ведення соціальних профілів компанії для привернення уваги споживача, налаштування Інтернет-PR, удосконалення дизайну сайту та його функціональності). Також варто було б окремою статтею виділити витрати на оплату праці за відділами, це дало б змогу відслідкувати ефективність роботи кожного з відділів та доречність такої кількості працівників у них. Витрати на збут, ми б також розділила на витрати офлайн та онлайн це дало б змогу визначити пріоритетніший й для нас вид надання послуг, та нарощення того, який приносить більше доходів з мінімальною кількістю витрат на його провадження. Так я змін зазнають статті витрат з поділом їх на офлайн та онлайн витрати варто тоді і редагувати рядок страхових премій та собівартості з аналогічним розподілом. Це дасть змогу більш об'єктивно оцінити здобутки компанії в цифровому просторі та від звичайного страхування.

Загалом дана форма мала б вигляд, як в Додатку 5

Ввівши дану форму звітності можна було б написати певне програмне забезпечення, що дозволило б автоматично переносити з робочих гаджетів страхових агентів дані до таблиці, на основі яких автоматично обчислювати прогнозовані фінансові результати від видів діяльності страховика. Контроль за точністю переносу даних покладался б на фінансовий відділ, а обслуговування даного програмного забезпечення на технічний відділ.

Програма була б написана у зручному форматі, що дозволило б зручно автозаповнювати всі необхідні види звітності, в тому числі і нововведену нами звітність. Перетворення даних видів звітів у зручний формат для подачі їх до контролюючих органів та публікування на сайті компанії та автоперевірка підтягнутого масиву даних до таблиць.

Проте для оцінки доцільності впровадження даного програмного забезпечення варто провести ряд розрахунків. Першою величиною, що ми розрахуємо є запланований рівень страхових премій (1)

$$СП_1 = СП_0 + \frac{СП_0 \cdot (T_{зр} + Z)}{100\%} \quad (1)$$

де $СП_1$ – запланований рівень страхових премій страховика, тис. грн; $СП_0$ – фактичний рівень страхових премій за минулий період (рік), грн; $T_{зр}$ – загальноринковий темп зростання страхових премій, %; Z – запланований відсоток збільшення страхових платежів, %.

Заплануємо, що на 2022 рік ПрАТ «СК «Перша»» завдяки впроваджені запропонованих інструментів збільшить страхові платежі на 15%.

$$СП_1 = 399,75 + \frac{399,75 \cdot (19,34 + 15)}{100\%} = 537,02$$

Варто також врахувати суму вилучень, що понесе компанія внаслідок впровадження нової системи звітності та її систематизації (2)

$$MB = \sum_{i=1}^n B_i \quad (2)$$

де n – кількість заходів, передбачених планом діджиталізації; B_i – витрати на реалізацію i -го заходу страховика.

Витрати на реалізацію з планом будуть понесені на:

- Розробку програмного забезпечення та оновлення застарілої техніки – 60 000 грн.
- Оплату праці ІТ-спеціаліста – 13 000 грн/міс., або ж 156 000 грн/рік.
- Навчання персоналу фінансового відділу – 10 000 грн.

Отже очікувані витрати :

$$МБ=60000+156000+10000=226\ 000\ \text{грн.}$$

Останнім етапом є визначення ефективності використання бюджету впровадження даного програмного забезпечення (3).

$$K_{\text{еф.мб}} = \frac{СП_{\phi}}{БД} \quad (3)$$

де $K_{\text{еф.мб}}$ – коефіцієнт ефективності використання бюджету діджиталізації; $СП_{\phi}$ – фактичний обсяг залучених страхових премій; $БД$ – бюджет діджиталізації

Візьмемо до розрахунку, що фактичний обсяг залучених премій буде дорівнювати плановому, тоді даний коефіцієнт дорівнює.

$$K_{\text{еф.мб}} = \frac{537,02}{226} = 2,37$$

Окрім того для оцінки результативності використання бюджету ми використаємо розрахунок коефіцієнту , який відображає продуктивність використання бюджету впровадження програмного забезпечення. (4)

$$K_{\text{п.мб}} = \frac{МБ}{СП_{\phi}} \quad (4)$$

де $K_{\text{п.мб}}$ – коефіцієнт продуктивності використання бюджету діджиталізації.
Розрахунок значення показника для ПрАТ СК “Перша”:

$$K_{\text{п.мб}} = \frac{226}{537,02} = 0,4$$

За аналізованими показниками можемо зробити висновки, що компанії доцільно впровадження даного програмного забезпечення для ефективнішого формування плану управління фінансовими результатами. Адже кожна витрачена гривня на впровадження його принесе компанії 1 гривню 37 копійок прибутку.

Ми розуміємо, що це не є значима сума, проте в даному підрозділі ми не переслідуюмо мету максимізації фінансових результатів, а шукаємо шляхи вдосконалення управління ними. Адже спрощення процесу прийняття управлінських

рішень та формування стратегічних планів в перспективі дасть змогу СК «Перша» економити не лише час, а й фінансові ресурси на утримання застарілих програм обчислення та автоматизації інформації та скоротити кількість персоналу, що займається аналізом результатів діяльності компанії, що також призведе до скорочення витрат. Також поряд із тим ми зможемо використовувати нашу нову форму звітності автоматизовано. За нашими припущеннями її використання також дасть змогу управлінню страхової компанії приймати більш ефективні та доречні рішення з врахуванням прибутків діджиталізації діяльності та оцінити інтелектуальний вклад в формування фінансових результатів, що раніше за даними звітності було зробити неможливо.

Висновки

Отже, підсумовуючи результати нашої наукової роботи, ми можемо зробити ряд висновків:

1. Досліджуючи питання управління фінансовими результатами страхової компанії ми з'ясували сутність поняття саме фінансових результатів - загальноекономічний зміст, яких розкриває зіставлення доходів суб'єкта господарювання із його витратами в певному періоді. І з'ясували, що для оцінки управління фінансовими результатами необхідно провести обширний аналіз господарсько діяльності страховика на базі аналітичних показників оцінки результатів роботи, що проводиться в 4 етапи, та були застосовані у розділі II

2. Також з теоретичних питань в розрізі I розділу ми досліджували поняття «управління формуванням фінансовими результатами», а автором узагальнено, що дане поняття являє собою складну багаторівневу систему, яка включає наступні підсистеми: планування фінансових результатів, їх аналіз, прогнозування та контроль за фактичними даними. Цінність для страховика даного виду управління полягає в тому, що управління формуванням фінансових результатів забезпечує безперебійне функціонування страхової компанії, адже при встановленні фінансової стратегії компанія передбачає безліч ризиків, що можуть очікувати їх в короткостроковій та довгостроковій перспективі.

3. На основі ряду аналітичних розрахунків проведених у підрозділі 2.1 ми змогли дійти висновків, що ПрАТ «СК «Перша» фінансово стабільна, має стабільний дохід та прибутки, забезпечена власними коштами. Також варто відмітити, що в компанії «Перша» за аналізований період завдяки ефективному управлінню формуванням фінансовими результатами, було прийнято ряд рішень, що позитивно вплинули на прибутки компанії. Це ми могли помітити в динаміці таких показників як сума страхових премій, кількість підписаних договорів та сума витрат пов'язаних із страховою діяльністю. Також компанія скорегувала свою інвестиційну діяльність та направила її в більш прибуткове русло. За аналізований період компанія також завдяки своїм ефективним рішенням в управління змогла вибороти своє провідне місце у автомобільному страхуванні та страхуванні вантажів. Продовжуючи рух за заданим стратегічним курсом, страхова компанія «Перша» зможе не лише закріпити

здобутки останніх п'яти років, а й розширити свою діяльність підкріпившись підтримкою інвесторів, які вже звертають увагу на прогресивну страхову компанію.

4. У розділі 2.2 ми розглядали фінансову звітність як важливий фінансовий інструмент, а саме джерело інформації для формування майбутніх управлінських рішень. В даному підрозділі для наочності наших тверджень ми наочно показали, як формується фінансовий результат за допомогою двох таблиць в розрізі останніх двох років. Та дійшли висновків що найціннішим джерелом для оцінки показників фінансової діяльності підприємства є звітність підприємства, на основі якої можемо зробити висновки про ефективність діяльності компанії та провести аналогію зміни даних за аналізований період. Адже завдяки ефективному аналізу даних звітності, компанія ПрАТ «СК «Перша» змінила вектор руху в веденні свого бізнесу та змогла уникнути застою та кризових явищ у ризиковий період для страхової діяльності компанії внаслідок світових подій 2020 року – пандемічних обмежень економіки та спад розвитку.

5. Необхідно відмітити, що система обліково-аналітичного забезпечення є складовою загальної системи управління та фінансово-економічної безпеки, вона базується тільки на даних бухгалтерського обліку і здійснюється працівниками фінансового відділу ПрАТ «СК «Перша». Її суть в умовах діджиталізації полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, проведення оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності даного процесу і використанні його результатів при формуванні рекомендацій для прийняття управлінських рішень. При цьому загальна методологія і нормативні положення обліку і аналізу удосконалюються для раціонального використання в єдиній обліково-аналітичній системі ПрАТ «СК «Перша».

6. На основі досліджень в попередніх підрозділах, нами було запропоновано, у підрозділі 3.2 модернізацію форми звітності про фінансові результати, для можливості оцінки інтелектуальних здобутків компанії, а також оцінки дохідності онлайн-страхування. Та поряд із тим впровадження автоматизованого програмного забезпечення для зручності ведення обліку та звітності страхової компанії ПрАТ «СК «Перша»». Для цього ми провели ряд розрахунків доцільності впровадження жданого інструментарію. На основі даних розрахунків дійшли висновку, що

введення даних удосконалень ми не отримаємо прибутків, проте нами не переслідували дану мету, наша ціль була пошук шляхів вдосконалення управління фінансовими результатами.

Список використаних джерел

1. Звіт про фінансовий стан ПрАТ "СК "Перша"" за 2018 рік. Страхова компанія «Перша» – Онлайн страхування в Україні – Persha.ua. URL: https://persha.ua/_files/about_info/docs2018/doc2018--1.pdf.
2. Звіт про рух грошових коштів ПРАТ "СК "Перша"" за 2018 рік. Страхова компанія «Перша» – Онлайн страхування в Україні – Persha.ua. URL: https://persha.ua/_files/about_info/docs2018/doc2018--4.pdf
3. Звіт про фінансовий стан ПРАТ "СК "Перша"" за 2019 рік. Страхова компанія «Перша» – Онлайн страхування в Україні – Persha.ua. URL: https://persha.ua/_files/about_info/docs2019/doc2019--1.pdf
4. Звіт про рух грошових коштів ПРАТ "СК "Перша"" за 2019 рік. Страхова компанія «Перша» – Онлайн страхування в Україні – Persha.ua. URL: https://persha.ua/_files/about_info/docs2019/doc2019--4.pdf
5. Звіт про фінансові результати ПРАТ "СК "Перша"" за 2019 рік. Страхова компанія «Перша» – Онлайн страхування в Україні – Persha.ua. URL: https://persha.ua/_files/about_info/docs2019/doc2019--5.pdf
6. Звіт про фінансові результати ПРАТ "СК "Перша"" за 2018 рік. Страхова компанія «Перша» – Онлайн страхування в Україні – Persha.ua. URL: https://persha.ua/_files/about_info/docs2018/doc2018--5.pdf
7. Річна фінансова звітність ПРАТ "СК "Перша"" за 2021 рік. Страхова компанія «Перша» – Онлайн страхування в Україні – Persha.ua. URL: https://persha.ua/_files/about_info/fin_audit_zvit--2021.pdf
8. . Тульчинська С., Ткаченко Т., Скоробогатий О. ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА | С.О. Тульчинська | Ефективна економіка №2 2018. Журнал «Ефективна економіка» - наукове фахове видання з питань економіки. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6098>
9. Schnoekel Erich How an SME can build trust international accountant // Issue 96: november – december 2017 <http://www.aiaworldwide.com/sites/default/files/InternationalAccountant96.pdf>

10. НКЦБФР запускает в Украине новую систему финансовой отчетности – Delo.ua. Останні новини України та світу онлайн - Головний діловий портал Delo.ua. URL: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/nkcbfr-zapuskaet-v-ukraine-novujusistemu-finans-353819/>
11. Про заходи щодо складання фінансової звітності на основі таксономії фінансової звітності в єдиному електронному форматі. URL: <https://mof.gov.ua/uk/taksonomija>
12. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» : від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 10 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 : станом на 01 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
14. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. №87 : станом на 01 січ. 2023 р.
15. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. №87 // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №10. – С. 20-25
16. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. №87 // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №10. – С. 26-31
17. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. №87 // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №10. – С. 32-35
18. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 29 «Звіт по фінансових сегмента» : Наказ Міністерства фінансів

- України від 19.05.05 р. № 412// Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №12. – С. 19-30
19. Давидюк Т. Конвергенція бухгалтерської та соціальної звітності в частині людського капіталу: розвиток існуючих підходів. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2012. № 2(3). С. 123–129.
URL: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>.
20. Константюк Н. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ / Н. Константюк. – 2018. – С. 83–84.
21. Гайбура Ю. А. Аналітичний інструментарій управління фінансовими результатами підприємства в умовах кризи. Ефективна економіка. 2021. № 5. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8913> (дата звернення: 23.01.2023).
22. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз. Житомир : Рута, 2003. 680 с.
23. Патарідзе-Вишинська М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. Економіка. Управління. Інновації. 2010. № 2.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2010_2_33.
24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.13 р. № 73. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.
25. Охрименко О.О. Страховий захист: менеджмент, маркетинг, економіка бізнесу. Навчальний посібник. – К.: Міжнародна агенція «Вее Zone», 2015
26. Шірінян Л.В. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 9 .С. 173-178.
27. Журавка О., Бухтаріарова А., Пахненко О. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
28. Шишпанова Н.О., Чебан Ю.Ю., Савченко І.М. СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ. Миколаїв: Миколаївський національний аграрний університет , 2017. 169 с.
29. Шевчук О. Оцінка фінансового стану та ефективності діяльності страхових компаній України. Регіональна економіка. 2016. № 11. С. 137–142.

30. Белгородцева М. О. СЕМАНТИКА ПОНЯТТЯ “ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ” ТА МЕТОДИКА ЇХ ОБЛІКУ У СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ . ВІСНИК ЖДТУ. 2013. №1. С. 29–32.
- 31.. Білий М.М. “Financial results of the enterprise: factor analysis under conditions of economic crisis”. Вісник Прикарпатського університету. Економіка. 2014. No. 10. P. 234–241.
32. Руда О. Л. Розвиток страхового ринку в Україні. Ефективна економіка. 2020. №2. URL :<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7634>.
33. Закон України «Про страхування» від 18.11.2021р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
- 34.“Google Trends”. URL : <https://trends.google.com.ua/trends/explore?q=%D1%81%D0%BA%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%B0&geo=UA>
35. Диба В. А. Сучасний стан та перспективи розвитку страхових компаній в Україні. Економіка та держава. 2016. №11. С. 80–83.
36. Рудь І. Аналіз страхового ринку України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 10. С. 856–859.
37. Моташко Т. Розвиток світового ринку страхування в умовах діджиталізації. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2016. №5. С. 18–24.
38. Федина В. В. Інтернет-маркетинг діяльності страхових компаній. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2018. №1. С. 239–251.
39. Литовченко І. Л., Рулінська О. В., Новошинська Л. В., Баранова В. Г. Стратегічне маркетингове планування в страхових компаніях :монографія. Одеса : ИНВАЦ, 2014. 280 с.
- 40.Кнейслер О., Спасів Н., Король С. Новелізація тенденцій розвитку страхових компаній в Україні. Світ фінансів 2021 №2. С. 106-117.
41. Кузнєцова Н. Інтернет-маркетинг в Україні: проблеми та перспективи. Вісник Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка. 2012. С. 63–65.

42. Рябенко Г. М., Зінгаєва Н. Є. Р98 Страхування : курс лекцій / Г. М. Рябенко, Н. Є. Зінгаєва. – Миколаїв : МНАУ, 2017. – 77 с.
43. Презентація підсумків результатів аналізу звітності страховиків за 2020 рік. URL: <https://bank.gov.admin/uploads/article>.
44. Перетяжко А. Прибуткове зростання – наша основна стратегія. Підсумки страхового ринку за 1 півріччя 2021. Insurance. 2021. №5(81). С. 14 URL: https://forinsurer.com/insurancetop_81.pdf.
45. Сарамков О. А., Нечай Д. В., Клепікова О. А. Аналіз головних показників фінансової стійкості страхових компаній з використанням імітаційного моделювання. Вісник Харківського нац.-го унів-ту імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна». 2019. № 96. С. 80–94. URL: <https://doi.org/10.26565/2311-2019>.
46. Огляд небанківського фінансового сектора. 2021. URL: https://bank.gov.ua/uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2021.
47. Прохоров М. Як блокчейн змінить бухгалтерію, 2019 – Режим доступу: https://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ012012
48. Карпенко О.В., Плікус І.Й., Головіна Д.В. Вплив цифровізації на розвиток бухгалтерського обліку // Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. «Соціально-економічні та правові чинники розвитку національної економіки України: облікові, аналітичні та контрольні аспекти в сучасних умовах інтеграційних процесів». 22 листопада 2018 р., м. Полтава –ПУЕТ, 2018 – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/70891/1/Plikus_Tsifrovoy_uchet.PDF
49. Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків: Розпорядження №3755. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/3755-19>.
50. Ляшенко В.І., Вишневський О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. Київ. НАН України. Інститут економіки промисловості, 2018. 252 с.
51. The Future of Jobs Report 2018. World Economic Forum. http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2018.pdf
52. Надворна М. А. Оцінка платоспроможності страхової компанії, як показник ефективної діяльності. «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ

В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН» : Всеукр. науковопракт. конф.,
м. Полтава, 27 жовт. 2022 р. Полтава, 2022. С. 179.